

Hind 14 krooni

HEA LAPS

JA TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

Satelliidid TÄHEVIKTORIIN

Mis on
Eestis head,
mis halba

Ilusa
Helena
ehted

Mis oli hästi ja mis halvasti Eesti Vabariigis 1997. aastal?

80 aastat tagasi –
24. veebruaril 1918
kuulutati Eesti

Vene Impeeriumist sõltumatuks. Nagu igas riigis, nõnda on meilgi nii selliseid nähtusi, mis on tip-top korras, kui ka asju, mis nii laste kui täiskasvanute meelest võiks olla teisiti.

Küsimusele vastavad Tallinna Vanalinna kooli 6.P klassi mehed.

Sander Saarmets:

Kuna sattusin hiljuti Venemaale, siis ei saa öelda, et elu Eestis eriti halval järjel oleks. Võrreldes sellega, mis toimus siin nõukogude ajal, on Eesti kõvasti edasi arenenud. Muidugi on Eesti Vabariigis ka halbu külgi, näiteks pidevalt tõusvad maksud, eriti hull on aga bensiini hinna tõusmine. Võrreldes teiste riikidega on vähe rõhku pandud kultuurile ja haridusele. Mujal maailmas kuuluvad õpetajad ühiskonna kõrgklassi ja saavad kõrget palka. Samuti pole kõik korras ka Kaitseliiduga. Laevandus annab samuti soovida. Võtame näiteks Kurkse katastroofi ja Estonia huku. Riik ei suutnud neid ära hoida.

Tõnis Lill:

Eesti koomikud on väga vähese huumoriga. Kui võrrelda Beani Ego Nuteriga, siis jääb Rowan Atkinsoni mängitud Bean kindlasti peale. Ja kui võrrelda Eesti kinosid USA omadega, siis ei anna neid kahjuks võrrelda...

Eesti ei ole Euroopa tasemel. Võib-olla ainult toitlustuse osas. Eestis hinnad muudkui aga tõusevad. Ja Eesti palgad on väga väikesed. Nii et õpetaja elab vaevu-vaevu ära. Eesti tase on ikka päris madal ja Eestil on veel küllalt arenguruumi. Eesti parlament on ka alla käinud. Peale Lennart Mere ei näe ma ühtki tarkpead, kes võiks riiki juhtida. Ka kuritegevus on Eestis kasvanud.

Kaupo Holmberg:

Head on Eesti Vabariigis väga vähe. Üks halb külg on see, et Eestis on palju asotsiaale, kes käivad mööda tänavaid. Teiseks halvaks küljeks on jälle see, et politsei on väga madalal tasemel ning käitub teistega ülbelt. Ega ühistransport pole ka kuigi heal järjel, näiteks vanad Ikarused. Võiks ehitada rohkem ühiselamuid, mitte pankasid ja kaubamaju. Eesti sõjavägi on alla käinud ja kuritegevus kasvab. Hea on siin jälle see, et on rohkem hakatud välismaa kaupa müüma ja on võimalik viisavabalt reisida. Ühesõnaga halba hästi palju ja head vähe.

Juhan Uppin:

Eestis on hea elada, kuna see ei ole eriti suur maa. Halb on see, et nn. vene ajast on säilinud paljud asjad ja et riigil pole raha, et koole korda teha.

Trammid võiksid olla natuke paremad ning kiiremini liikuda.

Tallinnas võiks olla rohkem kinosid ning uuemad filmid peaksid varem ilmuma.

Politsei peaks passima peale ka pommijatele ning taskuvarastele. Ei tea, kas see ka võimalik on? Peaks ju olema...

Johannes Arro:

Eestis on olnud häid asju vähe, kuid neid on siiski olnud. Kinodes on olnud ja on praegugi häid filme. Kahju, et siin olevad videod on venekeelse tõlkega, pirraadid või ainult suurtele mõeldud.

Ma ei ole kindel, et jõulud tuleksid eriti kaunid, kuna Eestis pannakse kõik raha lollide ärimeste taskusse ja ülejäänud rahvale jääb väike raha. Rahva palk on tavaliselt 3000 krooni ja ärimeste oma umbes 30 000. Tavaline rahvas rügab palju rohkem tööd kui ärimehed.

Vanalinn oleks palju ilusam, kui riik väheke oma ajusid liigutaks ja maju korda teeks.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

Jari Looman:

Toome näite varastest: laupäeval üritati meile sisse murda. Seda nad muidugi ei saanud, aga lukk rikuti ikka ära. Ja veel: tuttavalt üritati päise päeva ajal varastada mobiili. Halb on ka see, et öösel on väga ebatavaline tänaval liikuda. Ja nagu näha, on ka palju pommijaid, kes pommivad lastelt raha, kelli jne. Halb on ka see, et neid ehitisi, mida alustatakse, nagu näiteks Pärnu maanteele tulev ärikeskus, ei lõpetata ära ja nüüd on seal väljas suur silt: MÜÜA.

Hea on see, et Tallinnas koristatakse tänavaid päris hästi ja trollid, trammid ja bussid käivad samuti päris hästi.

Lauri Lemsalu:

Eesti Vabariigis on halb see, et on kõrged maksud ja kraaniveel on vilets maitse – sellesse võiks küll raha paigutada.

Kui rääkida näitlejatest, on nad küll paremad kui soomlased, kuid halvemad kui inglased, ameeriklased või venelased. Naljasoont eestlastel jagub ja jääb üle ka. Mõned koomikud on isegi paremad kui mr. Bean. No aga sportlased on küll oma hiilgeaja ära elanud. On olnud Eestiski olümpiavõitjaid, kuid ega neid vist enam tule.

Kahjuks on Eestis kõrge kuritegevus. Kui midagi siin riigis korda saata, siis tuleks palgata natuke rohkem võmme parema tehnikaga.

Karri Rannap:

Hea on see, et Eestil on hea president. Halb on see, et Eestis on liiga palju kuritegevust. Kerjuseid on Eestis ka liiga palju. Kõik inimesed, isegi kerjused, võiksid natukenegi raha saada, et osta endale piima ja leiba.

Siin Eestis ehitatakse liiga palju poode. See on minu arvamus.

Halb on veel see, et väikestele lastele pole palju mänguväljakuid. Nad mängivad autoteede ääres ja võivad kergesti auto alla jääda.

Tarvi Tiits:

Nagu igas riigis, on ka Eesti Vabariigis nii head kui halba. Aga praegusel hetkel tundub mulle, et halba on rohkem kui head. Maksud on nii kõrged, et selle järgi võiks arvata, et Eesti on üks rikkamaid Euroopa riike, aga ta ei ole ju. Samamoodi võiks arvata, et kui meil on 254 omavalitsust, peaksime ka väga rikkad olema. Minu küsimus oleks, et kas meil on ikka vaja raha kulutada 254 omavalitsusele? Võiks ju neid koomale võtta?

Hiljuti tõsteti jälle bensiini aktsiisi, et nn. Euroopa tasemele jõuda. Kas nad üldse ei mõtle seal üleval mäe otsas? Nemad sõidavad muidugi riigi autodega, neid see ei mõjuta, aga maal peavad ka lapsed kooli jõudma, aga kuidas, kui nad ei suuda bensiini osta? Bensiiniga jõuame küll Euroopa tasemele, aga kas piima hind tõuseb niisama palju? Talumehe sissetulekuallikad jäävad samaks, aga bensiin muudkui tõuseb...

Ma arvan, et ka kaitsekulutused on liiga suured. Isiklikult pooldan palgasõdureid, kes on profid ja tõesti hingega asja juures. Aga mingisugused kaitseliitlased – kaotavad relvi, upuvad jne. Miks ma peaksin soovima oma raha (makse) neile anda? Milleks? Meil on ka külas paar sellist kaitseliitlast, lasevad purjus peaga täpsust jne. Mina arvan, et põhjus on selles, et nad seal mäe otsas on elust nii võõrdunud, et ei tea tegelikkusest midagi.

Hea on siiski see, et selle lühikese ajaga oleme hästi arenenud. Majanduslik kasv on suurenenud. Loodan, et kunagi need vead Eestis paranevad. Lõpetuseks räägiksin ühe poliitilise nalja: nimelt tuleks parlamenti suurendada, siis saavad kõik rikkaks ja hakkavad ehk ka riigi asju ajama.

Villem-Kaarel Vilipere:

Tallinnas on ehitisi, mis vajaksid korrastamist, nagu näiteks lennujaam. Ning see on väga imelik, et kõik kinod on ära kadunud. Tallinnas on ainult kolm kino: Kosmos, Sõprus ja Kinomaja. See on ka väga imelik, miks makstakse õpetajatele nii vähe palka, kuna tegelikult teevad nad väga rasket tööd. Samuti politseinikud, kes teevad väikse raha eest ohtlikku ja väga rasket tööd.

Aga head küljed Eesti Vabariigis 1997 on järgmised: on avatud palju söögikohtasid, nagu näiteks McDonaldid ja igasugused idamaised söögikohad.

SALLY STUUDIO

Sally Studio lapsed ei tegele ainult maalimise ja voolimisega – hiljuti said nad hakkama uute ja huvitavate ajakirjade tegemisega.

Need on haruldased ajakirjad – igaühe trükiarv on 00001!

Nagu studio juhataja Annely Köster ütles, oldi uute välja-annete tegemisega ametis päris tükk aega.

Triibu-Liine ootab
sedasorti ajakirju toimetussegi.
Ega see toimetamistöö ole käikitegu,
seepärast ootame noorte kolleegide
loomingut **MÄRTSI LOPUNI!**
Seni on Triibu-Liinel
aega auhindu otsida.
Lahedat sullejooksu ja palju häid
uudiseid kõigile!

7. veebruaril
kell 13.00 avab Sally Studio
oma lastevappide näituse
Näitus jääb avatuks 8. märtsini ja samal ajal
on ka vaatamiseks avatud
Antoniuse kabel.

AIAKOKUOST-LEHELAHTI
OSTAN TAPVITAMATA AEGA

TRENNIAEGA 5 1/2 kuand.
UABAAEGA 4 1/2 kuand.
UNE AEGA 3 1/2 kuand.

SÖÖGIAEGA 2 1/2 kuand.
KOOHIAEGA 1 1/2 kuand.
TÖÖ AEGA 50 pennistund
õelan jonniskariga 1/2 kuand.
maalimisega 2 1/2 kuand.
auto sõitmisega 3 1/2 kuand.
Kõigutamisega 1 1/2 kuand.
Arutamisega 3 1/2 kuand.
Jooksa aega 5 1/2 kuand.
Mängu aega 50 pennistund
Pesemis aega 2 1/2 kuand.
Koolu aega 6 1/2 kuand.
Ehituse aega 3 1/2 kuand.

**OSTAN KA POMME JA KA HUREI
AGA AINULT NEID**
Pakun Tööd

Pensionäridele ja töö inimestele
pind ka lastele ja blondidele.
1) Kaks kuud 50 krooni. Müüd niipea kui on
2) Aja kirjaga panemine 2) Põnni üle kuperine.
3) kabusist laskmine. 4) Kana juures olek.
5) Tuur-amees. 6) ja tuletõrje.

AUTOR
Kärt Hammer.
3. SEPTEMBRI
9. 1997

MARTIN
TENGI PIIT

NOOREM
VEENI

ISA

YANIK
VEENI

Tal on ruumid
est. kambad.

Tal on ruumid
juukseid.

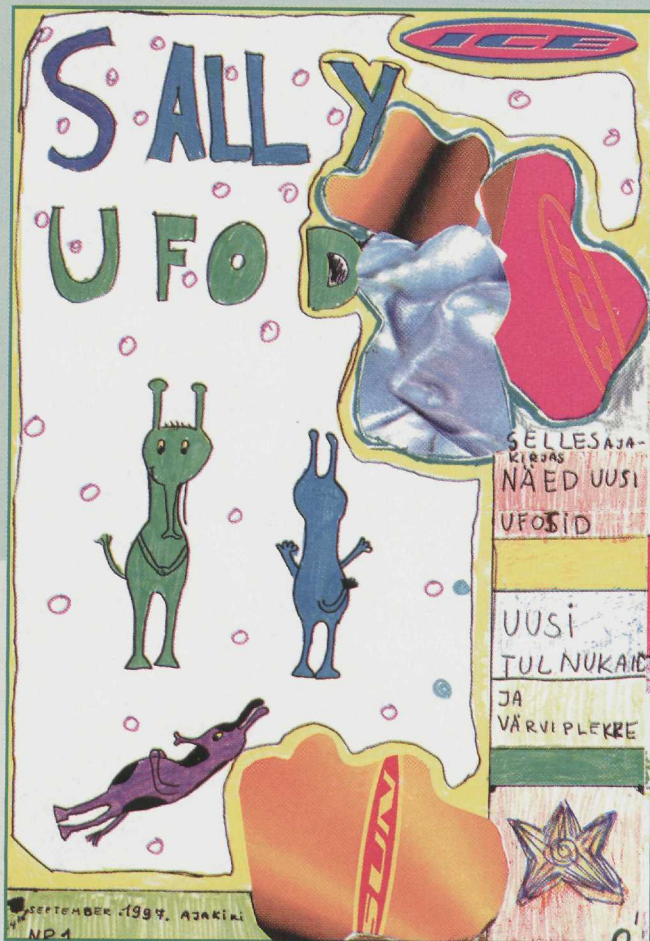
Karti lähike ja
reinke.

Enal on poisid
rea ja ruumid
juukseid.

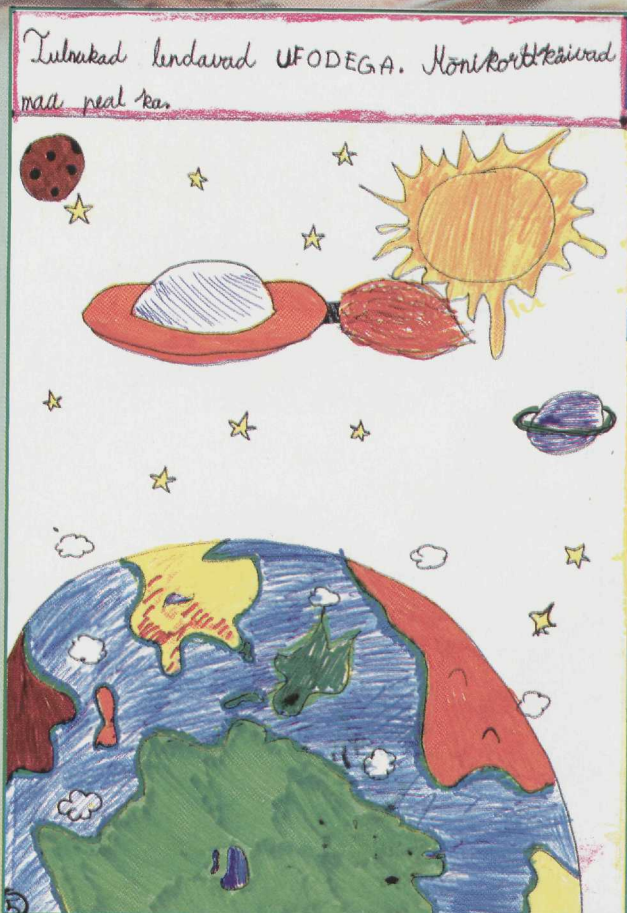
Mulle meeldivad
Kärt loomad. Elan
oma kodus.
Mina sõber on
Sally.

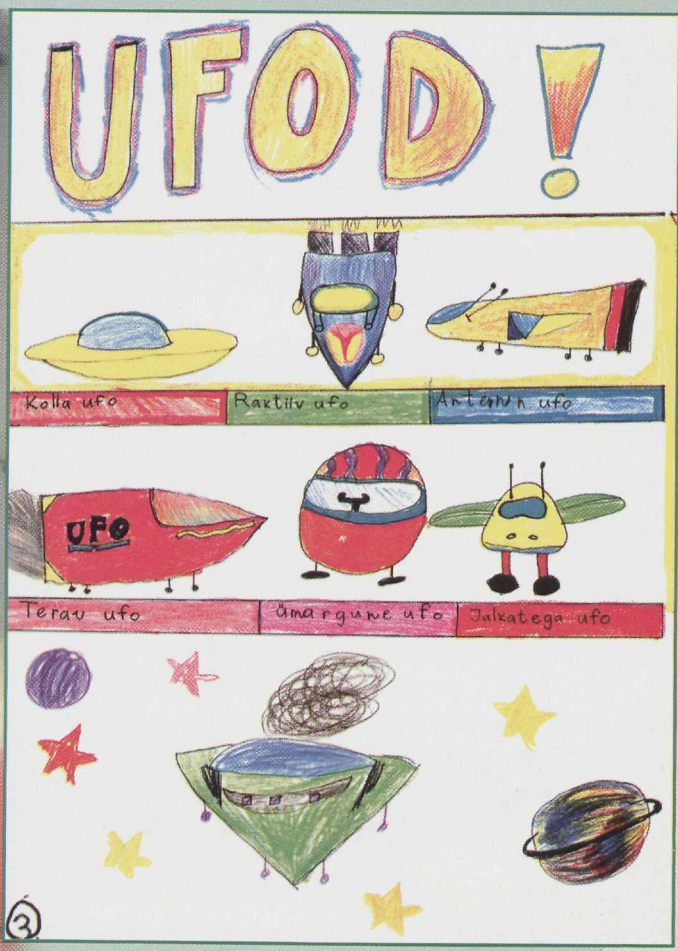
Martin tengil on suured
korvad.

**TULNUKATE
AJAKIRI!**

Kui oled Lenart Kivistiku ja Kärt Hammeri tehtud kirjaleheküljed üle vaadanud, siis ehk tekib Sinulgi tahtmine oma ajakirja kokku panna – olgu ta siis pere-, klassi- või kamba häälekanaja. Nopped Kärdi ajakirjast on üleval, Lenarti leheküljed allpool.

Uue kirjaniiku tutvustus. **2**

Uue kirjaniiku nimi on hea arst Kiviristak ja naised tema portree.

SIIN SEE ON →

Tessa eskujaks on.

Saksa kirjaniik Christian Morgensen (1874-1914) Hobade öölaul

Sea **u** uurivad koomiksist **3**

Naeru anekdoot

Väga ridulik ja magus lugu

Kui minis katra kõrvad tehivad

→ → 00 → 00 kuul puhub

Oi, kui õudne!

Nupp laes

Elas kord ema koos kolme tütreaga. Ükspäev läks ema poodi ja ütles lastele: "Seni, kuni ma poes käin, koristage teie tube!"

Lapsed hakkasid kohe koristama. Vanem koristas telekatuba, keskmine lastetuba ja noorim kööki. Vanim tütar leidis laest nupu, kuid ta ei ulatunud selleni. Ta võttis tooli, astus sellele ja vajutas nuppu. Ei möödunud sekunditki, kui tüdruk kadus.

Viie minuti pärast tuli keskmine tütar lastetoast telekatuppa. "Luisa, Luisa, kus sa oled?" hüüdis Luiis. Luisat polnud kuskil. Siis märkas Luiis laes nuppu. Ta astus toolile ning puudutas nuppu... Ja ka Luiis oli kadunud nagu tina tuhka!

Lõpuks tuli köögist Liisu, kes tahtis Luiisi käest küsida, kuhu jahu panna. Kuna ta Luiisi ei leidnud, läks ta telekatuppa ja – kui ka seal kedagi polnud – hüüdis: "Luisa, Luiis, kus te olete?" Kui ta vastust ei kuulnud, hüüdis ta ikka ja jälle.

Lõpuks kuulis ta vaikset, vaikset kolksumist. Ta läks hääle poole ja jõudis lõpuks keldriukseni. Uks oli lukus. Liisu vaatas lukuaugust keldrisse – ja mis ta nägi!... Seinte peal olid laste nahad ning luukere mängis inimeste kontidega pilli. Liisu ehmus nii, et kukkus paiga peal kokku.

Lauli Nõmmelt

Kivilaps

Ühes sügavas koopas elas Kivilaps. Tema ema ei lubanud teda sealt koopast välja, sest ta oli poolnimene, poolloom. Kivilaps sai söögiks ainult kive, sellepärast oligi tal selline nimi.

Ühel päeval sai Kivilapsel kõrini sellest koopas elamisest. Ta ootas, kuni ema tuli talle toitu tooma ja lõi siis talle suure-suure kiviga pähe. Ema sai surma ja kukkus põrandale. Kivilaps ehmus alguses, aga siis jooksis metsa. Sel päeval sadas vihma ja müristas, Kivilaps aga kartis vihma. Ta jooksis sügavale metsa ja hakkas ulguma ja karjuma. Sellest ajast peale võib vihma ajal metsas kuulda ulgumist.

Krõõt Tarkmeel
Kuressaarest

 Kirjalaps

Kollikuningas

Ühes vanas lossis elas üks kole koll, keda rahvasuus kutsuti Kollikuningaks.

Sinna lossi saabus üks ehitusmeister oma viieaastase tütre Tiinaga. Tiinale meeldis väga lossis ringi käia.

Ühel õhtul, kui Tiina jälle lossis ringi käis, jäi ta väga hilja peale. Kollikuningas luusis juba ringi ja tahtis kedagi kollitada. Ta läks ühte tuppa ja hakkas seal kollitama, kolistama ja lendama. Seda kuulis Tiina, kes hakkas kõvasti kisama.

Isa kuulis Tiina kisa ja läks vaatama. Kui ta kolli nägi, ehmatas ta enda näost kriitvalgeks. Isa võttis Tiina sülle ja jooksis lossist minema nii kiiresti kui jalad võtsid. Ja nad ei tulnud sinna enam kunagi tagasi.

Evelin Põldaru
Imaverest

Salmik, salmik, vaata ette!

Liis Lassi salmikust

Ma tean, et unustad mind ruttu
ja mälestus kaob sedamaid.
Veel kuuled tuules sa mu nuttu,
näed unes ka mu pisaraid!

Kui lähed laial eluteel
ja vastu tuleb mägi,
siis kätte võta labidas
ja kaeva temast läbi!

Roosidel on okkad,
lindudel on nokad.
Sinu klassi poistel
on pikad mopsumokad!

Väike, väike kooliplika,
poistele sa meeldid ikka.
Istud pingis, näpp on suus,
peas on ainult armstus!

Ela ilmas kui lind,
ära unusta mind!

Ära ilmas kuluta
ühtki tundi tuluta!

Kui pliiatsit nüüd närin ma,
siis mõtlen, et see oled sa!

Elevandil jäme pea,
rohkem salme ma ei tea!

Sõber soovib
sulle head,
sina teda
meeles pea!

Sõber on,
sõber jääb,
sõber olema peab!

**Tere,
Triibu Liine!**

Saadan Sulle salme!
Olen 9aastane
Anne Helstein Võrust.

Oled jalgel varavalgel,
ikka sära on su palge.
Sind on näha lausa lust,
tere, tere hommikust!

Praegu oled ilus, noor
nagu rõõsa piima koor.
Varsti saab sust vanamoor
nagu vana kuusekoor.

Sa vaata seda tüdrukut:
tal on juuksed lokitud.
Kuid vaata tema pükse ka –
need on tal ju lapitud!

Ole ikka virk ja kraps,
emme-issi tubli laps!

Ela ilmas õnnega,
peksa poisse panniga.
Ära ainult surnuks löö –
see ei ole naiste töö!

Kord eesel sõitis tugitoolis,
ta mõtles, et on autoroolis.
Miilits tuli, küsis luba,
eesel näitas verist nuga.
Miilits küsis: "Mis see on?"
Eesel vastas: "Surnud konn!"

Triibu-Liine, oled veel väike.
Lahkelt paistab su peale päike.

Triibu-Liine uhke daam –
temast tehti reklaam!

Uu-uu!

**Kas kuskil kükitab veel mõni
Heas Lapses trükkimata
salmikuluuletus?**

**Kleepse igatahes trükitakse
muudkui aga juurde...**

Palavate (prrr!)

küünlakuutervitustega

Teie Triibu-Liine

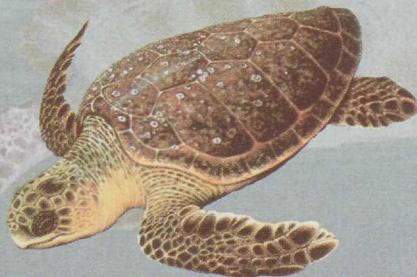

Mulle kingiti sünnipäevaks kilpkonn. Ta ei tee küll minust eriti välja, aga on siiski armas. Nimeks panin talle Kilplane, sest see nimi sobib nii poisile kui tüdrukule. Keegi ei oska öelda, kas mu kilpkonn on naissoost või hoopis poiss. Kilplane on väga rahuliku iseloomuga. Ükskord tegime sõbrannadega lemmikloomade peo. Kaidi ja Aliis võtsid kaasa oma hamstrid, Merle tuli aga meile oma rott Albertiga. Rott läks kohe hamstritele kallale, aga kilpkonn tõmbus enesse. Me ei märganudki, millal ta diivani alla roomas. Seal tuli ta välja alles õhtul hilja.

Onu, kes mulle Kilplase kinkis, ütles, et varsti peaks ta talveunne jääma. Aga minu Kilplane ei ole üldse unine. Me kardame, et ta on haige. Kas ma peaksin talle peale lehtsalati ja porgandi ka liha andma? Ja veel tahaksin teada, kas kilpkonnad võivad ka inimestele haigusi edasi anda? Tegin Kilplasele pesa kingakarbi kaane sisse, panin sinna kuivatatud kõrsi, aga tema ei taha selles pesas kava olla. Missugune peaks kilpkonna pesa olema, et ta seal magada tahaks? Või on olemas selliseid kilpkonni, kes üldse ei maga?

Reelika Tallinnast

Armas Reelika ja teised kilpkonnasõbrad!

Sellest, et me nii ööl kui päeval kilpe kanname, ei maksa veel järeldada, et oleme tuimad elukad, kellel on ükskõik, kus me elame, ja kellel pole talvestki sooja ega külma. Tegelikult meeldib meile soojus – toatemperatuur peaks päeval olema vähemalt +25° C, öösel võib ta langeda ka alla +20°.

Mida teha KILPLASEGA?

Nii on see vähemalt minu tõugu loomadega – kesk-aasia kilpkonnadega. Meie oleme nimelt pärit kõrbest, ja seal, nagu sa ehk tead, pole kunagi kuumast liivast puudust tuntud. Kuuldavasti elab küll siinsetes peredes ka euroopa sookilpkonni, kes peavad lugu veest, kuid nemad on üldse teistmoodi loomad. Oleks hea, kui saaksid oma Kilplast näidata mõnele loodusteadlasele, et teada, kumb ta siis on – kas kõrbe- või sooloom.

Euroopa sookilpkonnad on üsna rahul ka siis, kui toatemperatuur ei tõuse üle +20°, kuid nemad vajavad toimetulekuks niisket keskkonda. Sookilpkonna jaoks peaksid muretsema akvaariumi, mille sisseseadmiseks tuleb sul veidike ka vaeva näha. Sookilpkonnad ei vaja küll kaunist veealust maastikku, nagu seda mõnelele akvaariumikaladele võimaldatakse, kuid väike osa akvaariumist peaks olema täidetud turbamulla või liivaga, nii et sookilpkonnad saaksid vahepeal ka liivasse või mulda kaevuda, piltlikult öeldes peab su akvaariumis olema nii väike soojärv kui selle kallas. Et see "kallas" kindlalt püsiks, pead selle kindlustama kivikestega, muidu vajuvad liiv ja muld akvaariumipõhja laiali. Niisiis polegi selle paiga nimi akvaarium, vaid akva-terraarium. Madalat panni selleks kasutada ei maksa, sest sookilpkonnad tahavad, et vesi oleks küllalt sügav ka sukeldumisretkedeks.

Ka menüü on soo- ja kõrbekilpkonnadel erinev. Sookilpkonnad vajavad lisaks taimetoidule ka liharoogasid – vihmausse, veeputukaid ja kalu. Oma aegluse tõttu pole nad just kõige nobedamad kalamehed, nii et elusaid kalu ei maksa nendele pakkuda. Vahel võib neile vette visata ka pisikesi lihatükikesi.

Meie, kõrbest pärit kesk-aasia kilpkonnad, pole sihukese restoranilukusega harjunud. Ega me küll risti ette löö, kui mõne rohulehega koos

läheb suhu ka sellel päevitav putukas, kuid peamiselt pistame põske ikka taimetoidu: taimlehti, võililli, porgandit, kaalikat, õuna, kurki ja tomateid. Juurvilju võiks pakkuda riivitul, teisi väikeste viiludena. Tavaliselt saame mahlasest toidust kätte ka oma veevajaduse.

Sinu kirjast paistab, et tuba, kus Kilplane elab, on üsnagi soe. Ja see ongi põhjuseks, miks su kilpkonn ei mõtlegi talveunne jääda: keskküttega korteris kestab tema jaoks igavene suvi. Kingakarp talle pesaks ei sobi, olgu seal kuitahes palju lõhnavaid heina. Kilplane vett ei vaja, terraariumi – liivaga täidetud kasti – aga küll. Oleks hea, kui kasti kohal ripuks elektrilamp, millega saab terraariumi veidi soojendada.

Kui tahad, et su kilpkonn talveunne jääks, siis tuleb tal korralikult koht täis sööta ja ta kuiva heinaga täidetud kastis paigutada jahedasse, kuiva ja pimedasse ruumi, kus teda keegi ei tülitata. Rõdu selleks ei sobi – õhutemperatuur ei tohi mingil juhul langeda 0° lähedusse, +5° on kilpkonna uinumiseks parim. Meie kõrbes elavad sugulased talvituvad oktoobrist märtsini ja võtavad sel ajal kaalust kõvasti maha, seepärast võib tühja kõhuga tehtud pikk uinak saada kilpkonnale lausa eluohtlikuks. Kevadel ärgates on meil aga muidugi mõista päris hundiisu!

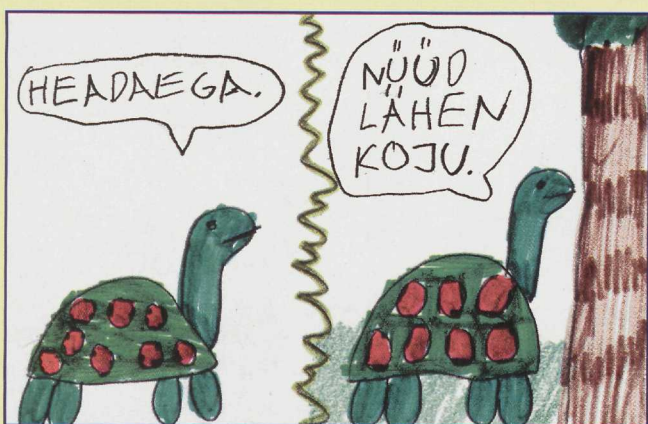
Mis puutub puhtusesse, siis ei tee kätepesemine pärast Kilplasega tegelemist kunagi kahju – mõned meie sugulased põevad ilusa nimega halba haigust – salmonelloosi. Kilpkonna võib pesta leiges vees – seepi kasutamata. Ja veel: Kilplane on sulle kindlasti tänulik, kui sa ta kilbile midagi ei kirjuta ega joonista, alandavast lakkimisest rääkimata. See oleks sama, mis kassile kuldhamaste panemine!

Pikka iga Sinu ja Kilplase sõprusele soovides

Konrad Kõrb, kilpkonn

KILPKONNA KILP

Joonistas Baastane Maarja Kell Sauelt.

Kana kummaline kukkumine

Kirju kukk koos kanaga kõndisid kraavi kaldal. Kõikjal kollendasid kullerkupud. Kõndisid kahekesi, kana kuke kõrval. Kukki kõneles kallile kaasale kaunil keelel, kutsus kodu kaunistama. Kuid kana kõndis kõrgil kombel kaugemale. Kukki kurvastas kana kangekaelsus. Kurvalt kiredes kõmpis kukki koju.

Kuskilt kaugemalt kuulis kukki kana kaagutamist. Kukki kuulatas, kõrv kikkis. Kaagutamine kostis kraavist. Kohe kihutas kukki kraavikaldale. Kallis kaasa kaagutas kraavis. Küll kukki kokkus!

"Kuule, kallid kaasa, kuidas küll kraavi kukkusid?"

Kana kostis kokkunult: "Kogemata komistasin!"

Kukki kiirustas koju, kutsus Kati kodunt kaasa. Kati kandis kannatanud kana kätel kaldale. Kolmekesi kõniti käsikäes koju.

Raido Tamar Paide ühisgümnaasiumi IV-b klassist

Ühetähejutt

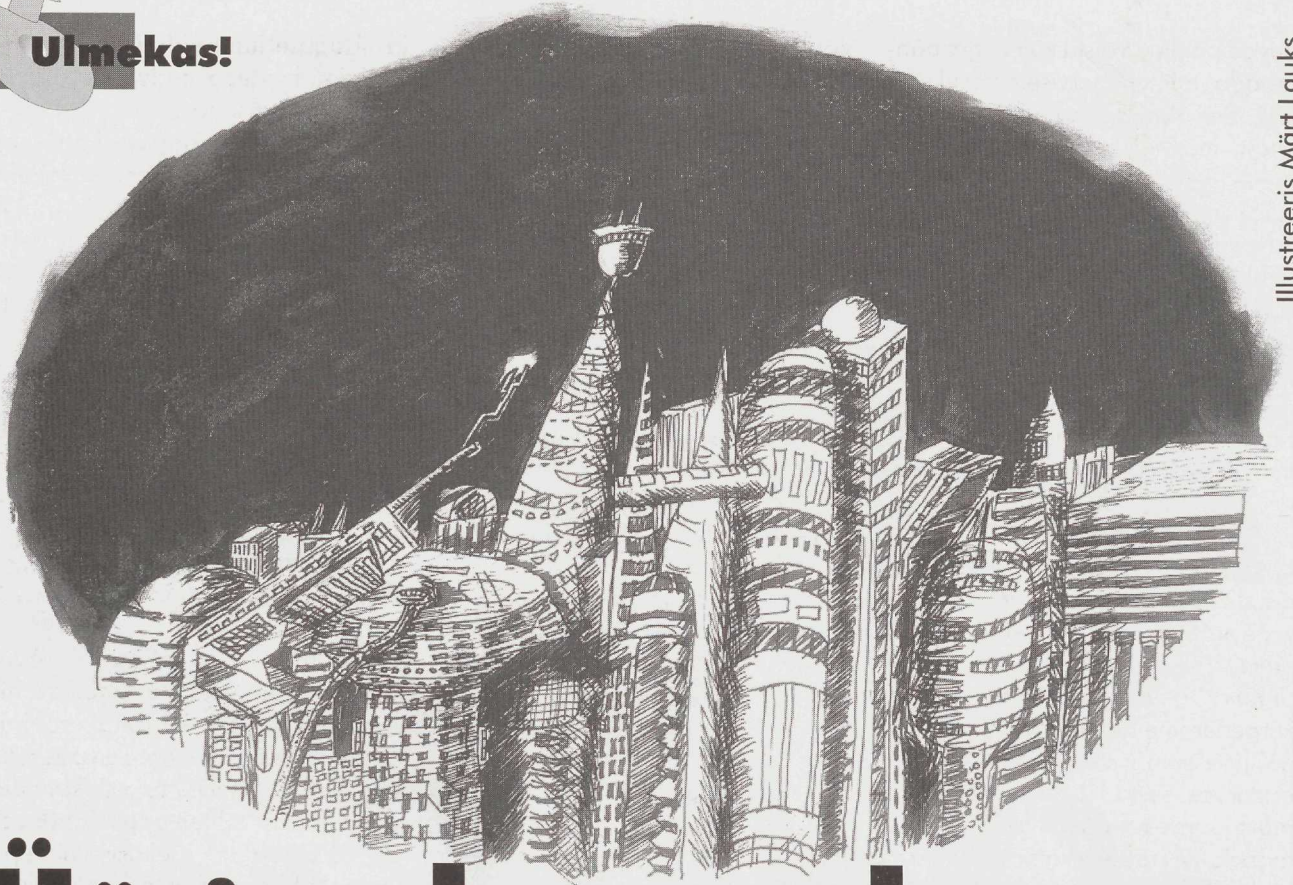
Oskar on onu. Onul on oma osmik.

Onn on okstest. Osmikus on orb orav.

Orav on onu oma. Oskari orav on osav.

Orav oskab olla ohtlikes olukordades.

Tertu Raudkivi
Paide ühisgümnaasiumi
IV-b klassist

Üürige kangelane – 50 dollarit tund!

Tiit Tarlap

Gar fikseeris tahtmatult automaat-luugi kriikumise allkorrusel, mis andis tunnistust kulguri saabumisest garaaži.

"See on Rex," ütles Lon. Keegi ei vaevunud isegi vaatama. Muidugi sai see olla ainult Rex, täpsema ametinimetusega öeldult RE 16/139, kolmanda ekipaaži teise lüli avariivahtkondlane. Kõik ülejäänud istusid ju valveruumis, eriotstarbelised kiirkulgidid garaažis stardivalmis. Ja Lon oli lihtsalt lobamokk. Küllap oli tal juba aeg lasta end profülaktika mõttes põhjalikult järele kontrollida. Teine veniv kriiksatus tegi teatavaks garaažiluuigi sulgumise ja pani Gari endalt küsima, kas ei peaks dispetšerit informeerima teenindusmeeskonna kasvavast lohakusest. Luuk vajab juba tükk aega korralikku õlitamist.

Gar lasi pilgul üle valvuriruumi

käia, aga loomulikult ei väljendanud ühegi ta kaaslaste ilme vähimalgi määral suhtumist kriiksuvasse garaažiluuiki. Ei tohtinudki väljendada. Paisutatud tundelikus oli ilmne märk väsimusest. Gar kaalus murelikult, kas ta retseptorite ülitundlikkus ei olnud äkki samasuguseks läbipõlemise tunnuseks nagu Loni ülemäärane lobisemine. Esimesena andis alati järele nõrgim lüli, kuid igapähe puhul oli see ju erinev.

Personaallift surises kergelt ja hetke pärast astus kabiinist välja Rex, jõudis mõne sundimatu sammuga oma puldi juurde, võttis istet ning lasi sõrmedel üle klahvide joosta. Minut hiljem, kui ettekanne oli keskuserarvutisse kantud, keeras ta oma pöördtooli kaaslaste poole.

"See oli ainult kellegi vanaproua kass," kommenteeris ta veidi pilklikult. "Ronis teise ja kolmanda korruse vahelisele karniisile ega osanud

sealt enam minema pääseda. Tõin ta siis kaenlas alla."

"Järgmisel korral kutsuvad nad meid välja, kui tahavad kardinapalistust õmmelda ja kardavad nõelaga sõrme torgata," resümeeris Lon pahuralt.

"Täna õnne," kehtas Rex olgu. "Kas sa eelistaksid siis pigem gaasiplahvatust keemiakombinaadis või vee läbimurret järvealustes kulguri-trassides?"

Ta keeras end järsult tagasi puldi poole ja keegi ei öelnud enam midagi. Teema oli ammandatud.

Muidugi oli Rexil õigus: ainult idiot võis ise endale ebameeldivusi kaela soovida. Gar mäletas veel hästi Walreni hiiglaslikku hotellitulekahju, kus sai hukka peaaegu pool neljanda sektori avariivahtkonnast. Sellest oli möödas juba üle viieteistkümnepäevase aasta, aga niisugused asjad ei unune. Naeruväärt pisiülesannetes möö-

duvad päevad võisid küll pilget põhjustada, ent tulid tervisele kasuks.

Ometi oli õigus ka Lonil. Kasutada tulest, veest ja vasktorudest läbi käinud – ja selleks mõeldudki – avariivahtkondlasi üleajavate vannde, kimpusattunud kiisude või rikkiläinud ukse-lukkude puhul tundus olevat niisama otstarbekas kui kutsuda lapsehoidjaks õhutorjepatarei. Ja umbes säärasesse olukorda sattusidki avariiteenistuse raudsed veteranid kuue aasta eest, kui pärast koosseisude mitmekordset ühendati avariiteenistuse üldpäästeametiga.

“Tundke end turvaliselt!” pasundas reklaam massikommunikatsioonis. “Viiekümne dollari eest tunnis võite palgata endale supermani! Hinna vahe tasub munitsipalteet!”

Kuid, taevas hoidku, oli see töö kergemine vanale võitlejale siis põhjuseks nuriseda? Mitmekordistunud koosseisud lahustasid – vaatamata juurde tulvanud pisiülesannete massile – ka raskete katsumuste koorimat mitu korda.

Vaid üks asi pani Gari mõtlema: inimesed. Nad näisid muutuvat järjest nõrgemaks. Kui ta nendega varem kriisilukordades kokku puutus, olid need tõepoolest olnud äärmuslikud olukorrad – tõelised pauguga lah-tikaranud põrgud, nagu nad ise väljendusid. Seal ei saanud imestada ühegi käitumisviisi, ainsagi hirmu-hullusest tekitatud individualismiakti üle, mille oli ellu äratanud enesealal-hoiuinstinkt.

Nüüd tuli tal juba kuue aasta jook-sul tegemist teha ka märksa väikse-mate juhtumitega, peaaegu eimille-gagi. Ning teda hämmastas inimeste otsustusvõimetus, peaaegu et titalik kapriissus ning arusaamatu, jahma-tav abitus kindlaksmääratud turvali-susest kasvõi pisutki kõrvale kaldu-vais olukordades. Sellele mõeldes ei kõlanudki nii väga liialdatuna Loni irtus nõelatorke ees väriseva õmble-ja üle, kes kutsub välja avariivaht-konna. Ning see süvenes, süvenes otse silmaga nähtavalt nendegi väheste aastate jooksul, mil temal oli tulnud seda jälgida. Kas põhjustas seda nende, avariivahtkondlaste kät-tesaadavus? Harjumus loota igas olukorras mitte iseendale, vaid neile?

Või oli ta aegamisi seda lihtsalt pare-mini märkama õppinud?

Gar raputas viljatute mõtete pele-tamiseks pead. Ei olnud ometi t e ma rida selliste asjade pärast muret tun-da. Muresid jätkus tal endalgi.

Alarmisignaali ärritav plärin lüli-tus sisse üheaegselt pruuni tulega signaallampide reas. Tule värvus oli esmaseks informatsiooniks eelseisva ülesande raskusastmest. Püsti hüpatas Gar juba teadis, et juhtum on tõsine. Veel pingelisemat olukorda võis en-nustada üksnes punane üldhäire “J.L” ehk “Jäta lootused!”, nagu seda kut-suti – ja see lülitus sisse kõigest kord või kaks aasta jooksul.

Vasaku käega tule- ja keemia-kindla kombinesooni lukku kurgu alla kinni tõmmates ning paremaga kiivrit pähe surudes täheldas Gar veel viit sisselülitunud alarmisignaali ning sama arvu püstikerkinud vaht-kondlasi. Kogu teine lüli oli jalule aetud. Vaid sekund hiljem personaallifti kabiini hüpatas talletas Gar mällu ekraanile ilmunud lähteand-meid avari asukoha, iseloomu ja spetskulguri profiili kohta. Viimane ei lubanud eelseisva suhtes erilisi lootusi hellitada. Põrgu näis olevat kord jälle kaane pealt lõõnud ja ootas uljaspäid, kes ta uuesti kinni külmutaksid.

Kulgur “D-12-M” juurde jõudsid nad igast küljest peaaegu et üheaeg-selt ja viskusid läbi avatud külguste istmeile. Väljumislukku juba avanes ja sel korral polnud Garil mahti tähele panna, kui tugevasti see kriiksus. Kulgur võttis paigalt nii järsult, et suletavate uste mürtsuv kogupauk lajatas juba väljaspool garaaži. Vilkurite violetsete sähvatuste saatel kihutas “D-12-M” hiigellinna tule-demerre.

Kiivrikõlaritest jagas automaatdis-petšeri monotoonne hääl jätkuvalt informatsiooni juhtunu kohta. 1,47 km kaugusel Erlaini transpordisõl-mest pörkusid kompuutrihäire tõttu kokku kaks transpordigliitterit. Tekki-nud plahvatus deformeeris tugevasti põiki üle kaubaveotrassi kulgeva inimveotunneli seina ja sinna kiilus end kinni 163. marsruudi ekspress-glisser reisijatega. Oletada võis le-ket kõrvalt mööduvas kütusejuhtmes

ja niisugusel juhul pidi uus, sedapuh-ku inimohvritega plahvatus olema üksnes aja küsimus.

Gar vandus endamisi. Kogu lin-naalune maakoor oli juba sedavõrd täidetud tunnelite, trasside, torujuht-mete ja liinidega, et isegi hiir ei mah-tunud sinna enam urgu uuristama. Uusi kommunikatsioone rajada pol-nud ohutu. Neid ehitamata jätta puu-dus aga samuti võimalus. See oleks asetanud linna ohjeldamatult paisu-va maapealse osa peagi enam kui kriitilisse olukorda. Paratamatusega leppides püüti vähemalt anda parim ja vähendada riski võimaliku miini-mumini, kuid nagu nähtus üha sage-nevate õnnetusjuhtumite statistikast, jäi sellest väheks.

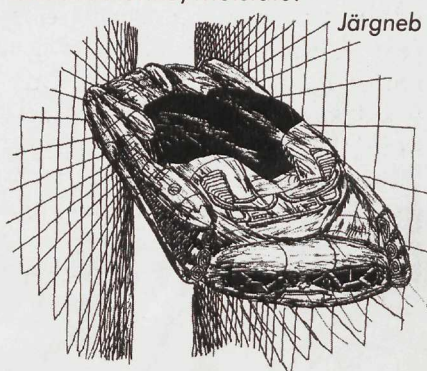
Eolaini transpordisõlmes ei kobru-tanud veel paanika, selleks oli avari-i vahtkond liiga kiiresti kohale saabu-nud. Hättasattunute omaksed ja sõb-rad ei olnud veel juhtunust kuulnud või vähemalt mitte kohale jõudnud. Nii võis häiritud läbilaskevõimega jaama kuhjuvas rahvahulgastähelda-da alles mõõduka ärevuse tunnuseid, millele “D-12-M” saabumine oma-jagu toitu lisas. Sõlme personali hul-gas valitsev peataolek aga andis küsi-matagi palju vastuseid – paraku mit-te eriti asjalikke.

“See ei ole võimalik!” hädaldas transpordisõlme juhataja ühtesoodu. “See ei ole üldse võimalik! Niisugust asja ju ei juhtu! Kaks vastassuunalist glisserit samal trassil!”

Tema selja taga üritas dispetšer-kontrolör hammaste logisedes ra-hustitabletile vett peale rüübata.

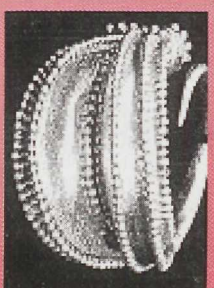
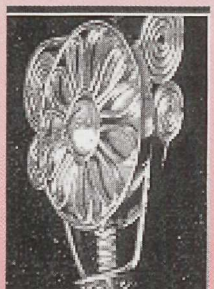
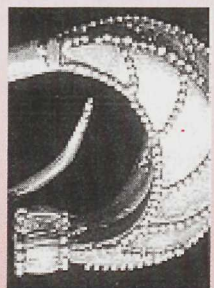
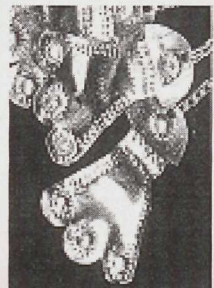
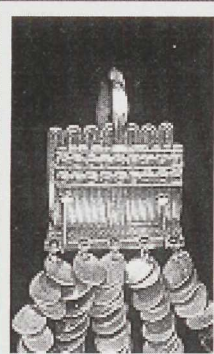
“Kuidagi sai see ikka võimalikuks,” nentis lülikomandör Nil nii pehmelt kui oskas. “Kas olete õnnetute abis-tamiseks juba midagi ette võtnud?”

“Ette võtnud!” ahastas juhataja hüsteeriliselt oma vuntse kitkudes. “Seal toimub ju kohe plahvatus! Nad lendavad õhku, mõistate!”

Ilusa Helena ehted on jälle leitud!

Helena oli kreeka mütoloogias maailma ilusaim naine – ta oli nii kaunis, et kõik kreeka printsid tahtsid teda kosida. Ka siis, kui Helenast sai Sparta kuninga Menelaose abikaasa, paelus ta paljude noormeeste südameid. Trooja kuninga südi poeg Paris ei suutnud Helena ilule vastu panna, röövis ta ning viis oma kuningriiki, Troojasse. Sellest saigi alguse Trooja sõda, millest jutustab legendaarne vana-kreeka luuletaja Homerose eepos "Ilias".

Ehkki vana-kreeka ja vana-rooma (ühesõnaga antiik-) mütoloogiat tundis vanasti iga haritud inimene, peeti lugu Trooja sõjast väljamõeldiseks. Mõõdus mitu aastatuhandet, enne kui sakslasest harrastusarheoloog Heinrich Schliemann 1873. a. maikuu vapustas maailma teatega, et Trooja linn on leitud, ja enneolematult kallid kuld- ja hõbedad on maast välja kaevatud. Juba lapsena oli Schliemann unistanud "Iliases" kirjeldatud aarde leidmisest, ning selleks nägi ta täiskasvanuna koos oma abilistega ka tublisti vaeva – Türgi loodeosas otsitavat Troojat alustas ta kaevamisi juba 1870. aastal.

Eialgu pani Schliemanni teade tõsiseid teadlasi ainult muigama – keegi ei uskunud ei Trooja ega ka aarde olemasolusse. Kui aga Schliemann hakkas kuldesemeid pakkuma müügiks erinevate maade muuseumidele, läks asi tõsiseks. Mees oli lasknud abilistel teha kaevamisi 10 - 11 meetri sügavuseni, ligemale 300 000 kuupmeetrit mulda ja muid aineid oli läbi töödeldud, ja nüüd tahtis ta uhkelt astuda tõeliste teadlaste ridadesse. (Muide, hiljem samas paigas väljakaevamisega tegelnud pärisarheoloogid leidsid, et amatöörist avastaja oli teinud väga oskamatu tööd: iidsed kivimüürid olid kokku varisenud, nõud purunenud. Avastati ka, et kungas koosneb tervelt üheksast kultuurikihist, kusjuures Schliemanni leitud aare pärineb teisest kultuurikihist (2500 - 2700 e.m.a), kusjuures nn. Homerose Trooja kuulus hoopis hilisemasse aega (1700 - 1250 e.m.a), alles kuendus kultuurikihti.)

Schliemann lubas kuldehteid ja -anumaid nii Türgile, Kreekale, Prantsusmaale, Inglismaale ja Venelastele. 1874. aastal viis ta aarde salakaubana Ateenasse ja andis mõista koguni ameeriklastele, et kavatseb leitud varanduse kinkida Washingtonile – tingimusel, et teda nimetatakse USA suursaadikuks Kreekas... Lõpuks kinkis ta Saksa keiser Wilhelm I ettepanekul Trooja aarde oma sünnimaale, saades seepeale Berliini aukodanikuks ja Preisi ülikooli audoktoriks. Tavalisest kaupmehesest oli saanud muinasjutuliselt rikas teadlane...

Millest siis koosnes kuulus Trooja aare?

Lisaks enam kui 250 kuldesemele leidis Schliemann ka karneoolhelmeid, lihvitud klaasitükke, kombetalitustel kasutatud kirveid ning mitmesuguseid hõbe- ja pronksesemeid. Kõige uhkem ehete seast oli lehtkullast peaehe – diadeem, mis koosneb 16 000 detailist, kuid kaalub alla 200 grammi. Imetlusväärne oli ka kaela- või käevõru, mis koosneb 61 ketina kokku pandud sõrmusest. Arheoloogid pole kindlad selles, et tegemist on võruga – oletatakse ka, et rikkad naised võisid niiviisi hoida sõrmuseid, mida parajasti polnud tuju kanda. Schliemann nimetas ehteid ilusa Helena omadeks, kuid pärisajaloolased arvavad, et need pärinevad palju varasemast ajast. Kuna troojalased nõõpe ei kasutanud, kinnitasid nad oma riideid kas massiivsete võõde või kinnituse nööpide abil. Ka nöölad on tehtud puhtast kullast ja väga osava juveliirikäega.

Lisaks ehetele leiti teisigi kuldasju: puhtast kullast kastmekann kaaluga 600 grammi, 400 grammiline kuldpuudel, milles ilmselt hoiti lõhnaõli...

Schliemanni aare jäi Saksamaale Teise maailmasõja lõpuni – siis oli ta korruga kadunud nagu tina tuhka! Nii sakslased kui Berliini vallutanud nõukogude armee väitsid, et neil pole Trooja kullast aimugi. Ning siis, 46 aastat hiljem, avastasid kaks vene ajalooteadlast, et aare oli ülisalaja hoiule viidud Moskvasse. Mõne aasta pärast aaret uurima läinud saksa teadlased kinnitasid, et kuldesemed on tip-top korras.

Ainult et kellele peaks Trooja aare kuuluma? Kas türklastele, kelle maamullast see leiti? Või hoopis inglastele, kellele eelmise sajandi lõpul, aarde leidmise ajal, see maa-ala kuulus? Sakslased mäletavad, et Schliemann kinkis kuldesemed oma isamaale... Või on see siiski venelaste sõjasaak, sest nemad ju vallutasid Berliini? Kreeklased on aga veen-dunud, et kuna aastal 2000 e.m.a. oli Trooja Kreeka linn, siis kuulub kuldaare loomulikult neile... On ikka häda, kui mõni inimene või ese on liiga ilus!

Inglise ajakirjanduse põhjal Alma Stern

inguv?

Kriminaalne

Ühel ilusal päeval ruttasin vanalinnas, käekotis harjumata kopsakas rahatasku – olin just äsja saanud honorari uue raamatu eest ning pidasin endamisi aru, kas ja kui palju jääb kroone üle üüri maksmisest ja muudest sihukestest igavatest kulutustest. Korruga puutus kellegi käsi hetkes mu kotti, ja kui ümber pöördusin, nägin väikest kasvu poissi põgenemas, minu rahakott käes. Välgukiirusel jooksid mu peast läbi mõtted: ei mingit üürimaksmist, ei mingeid kingitusi lastele – ees on hoopis sada sekeldust hoiukaardi ja muude rahakotis olnud asjade kadumise pärast...

Nagu kinos!

Tundsini ennast kriminaalfilmi tegelasena, kui hüüdsin poisile järele: "Võtke varas kinni!" Hüüd oli lootusetu, sest nooruk oli väre nagu must välk. Aga oh imet – äkki oli vargapoiss kahe noormehe käte vahel, ja kolmas püüdis lennult haarata rahakotti, mille varas viskas eemal seisvatele sõpradele. Kott kukkus kõnniteele, kuid varga kaasosanikel õnnestus "maast leida" vaid sente, mis mündisopist välja pudenesid. Kaks noorukit hoidsid rabelevat varast kinni, kolmas ulatas mulle rahakoti: "Ma olen ju koolis teie salme lugenud! Ah sina, pätt, lähed meie kirjaniku viimast raha varastama!"

Õnneks saabus Pikka tänavat mööda patrulleeriv turva-auto, mille juht viis hädise ja kahvatu vargapoisi tagaistmele istuma, päästes ta kolme musketäri omakohtu käest... "Mul oli 100 krooni võlga vaja maksta, aga ema käest ei tahtnud raha

küsida!" kõlas varga põhjendus. Edasi läks tee politseijaoskonda. Raudus kätega varas viidi trellide taha, mina jäin seletuskirja kirjutama – ja vargapoist hakkas mul halegi...

Kohtus selgus, et ta oli korralikust perekonnast pärit, ainult et halbade sõprade ja narkootikumide mõjuvalda sattunud... Vangi teda seekord veel ei pandud, aga kui järgmine kord vahele jääb, siis pole enam nalja.

Politsei pildialbum.

17aastast Aleksandrit politseijaoskonna albumis veel ei olnud. Kuid pilte vaadates tekkis kurb tunne: fotodel olid kenad lapsed, Hea Lapse lugejate ealised! Kes varastas turult, kes poest, kes pommis raha endast väiksematelt, mõned olid aga täiskasvanud kurjategijate käsilased...

Veidi hiljem Viru tänavat pidi kõndides märkasin popilt riides poissi, kes istus kõnniteel kerjates, müts jalge ees. Missuguses koolis ta käib, millises kodus elab? Seda ei saagi teada, sest kui pöördud poisi poole küsimusega, on ta kadunud.

Täiskasvanud kõnelevad praegu palju tänavalastest. Aga mida arvad asjast Sina, lugeja, kes Sa oled niisama vana kui need, kes kerjates ja näpates linnas liiguvad? Tulevikus on nad täiskasvanud ning Sa pead nende kõrval elades toime tulema.. Sinu vastused aitavad täiskasvanutel otsuseid teha ja lahendusi leida.

Leelo Tungal

Need noorukid võtsidki vargapoisi kinni. Kahjuks ei taibanud ma suure ärevusega nende nimesid küsida. Varga semusid õnnestus näha vaid kaugelt. Pildistaja lähenedes kadusid nad kohe.

Kas Sinu tuttavate hulgas on tänavalapsi?

Kas ja kus oled puutunud kokku varaste või "pommijatega"?

Mida on Sinult või Su sõpradelt võetud?

Kas, kus ja miks on Sind tänaval rünnatud?

Kas oled abi otsinud ja saanud? Kellelt?

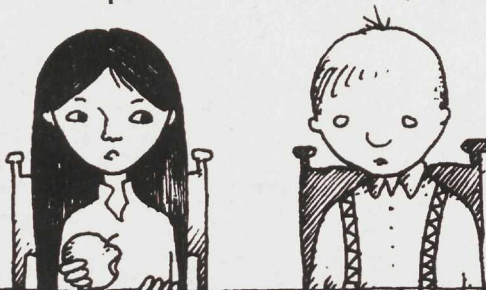
Kuidas peaks Sinu meelest alaealisi kurjategijaid karistama?

Mida tuleks tänavalastega ette võtta?

Sinu nimi, vanus ja aadress

EMA ÜTLEB, ET TOORTOIT ON VÄGA KASULIK.

MINU EMA KA .....

MUST-KUNSTNIK

KIIKER

NOOT
1
PISIKESED KOOPAD

KOGU AEG
SINU VANA-AEGNE VALGUSTI

KASEMETS
ILMA-KAAR
OLEPEA-KAELA
AASTA

LAUPÄEV
AUTOMARK
AIVAR

KUU TOOTMIS-ASUTUS
ESE

POST, TULP,
SEE INGL. K. VANUSE

ISE-ÄRANIS
HAIGLA
TUBA
TÜKK

RASKE OLU-KORD
ENNASTATAIS

TEGELIK
NORMAN & PILLE
HILLAR

AADAM JA ...
RIIK AASIAS

NORD
PAPAGOI
MÕISTUS

VARANDUS
REEDE
3xTÄHT

KORDAMINEK
AJA-ÜHIKUD

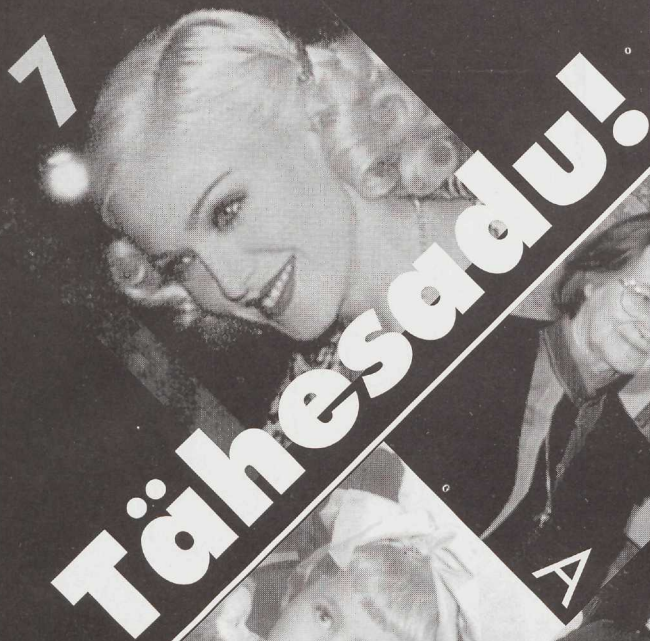
LOOMALAPSED

LIITER
PAKU, ULATA

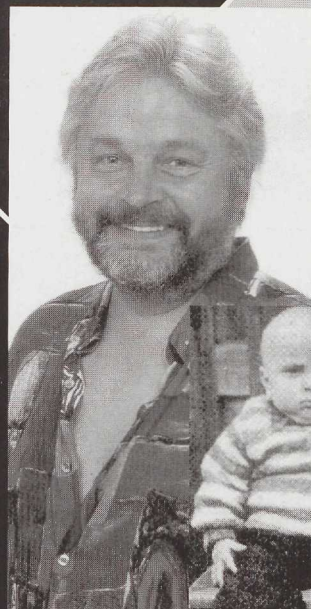
MEHE EHE

Ristsõna koostas Ilmar Trull

3

Paljud õpetajad väidavad, et inimesed jäävad eluajaks täpselt sellisteks, nagu nad olid koolis õppides. Tegelikult näib, et kõik me ikkka muutume ka – tsipakese ikka. Kas kasvame poole meetri jagu pikemaks või kolmekümne sentimeetri võrra paksemaks. Midagi võtab igaüks kindlasti kaasa ka oma lapsepõlvest. Sellel leheküljel leidub hulk kuulsate (aga vist mitte just eriti kummaliste) inimeste fotosid, kusjuures iga täiskasvanu foto juurde kuulub ka tema lapsepõlv-pilt. Lugeja ülesandeks on ühendada tähtede ja numbritega tähistatud fotod. Eriti kena oleks, kui oskaksite ka öelda, keda pildid kujutavad. Vihjena olgu öeldud, et üks siin esineja pole eestlane ega ole siinkandis ka kunagi käinud. Kuulus on ta sellegi poolest. Ühel neist on olnud lähemalt tegemist Krolliga, teine on kirjutanud raamatu mereröövlitest. Kaks neist armastavad miskipärast noodipaberit, kusjuures üks on koguni kollidega kaasa lalunud. Ühele meeldib suure vee ääres keefirit juua. Üks pildistatutest armastab aeg-ajalt meile ühest teatavast kastist vastu vaadata.

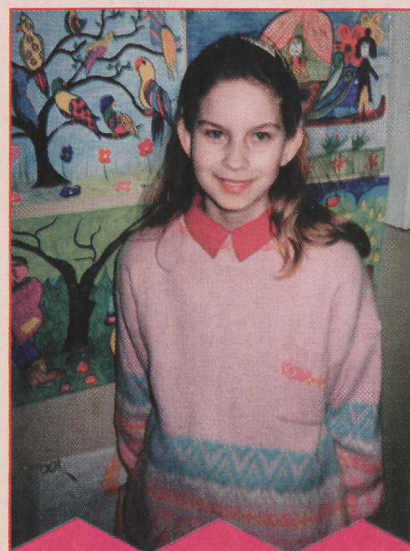
Lisaks nimele palume kirja panna ka nende isikute eriala. Asjatundjatele auhinnad! Jõudu tööle!

Mõlgutusi lindudest

- Kas merelind aina on ulgulind?
- Kas perelind vahel on hulgulind?
- Kas jäälind on tõesti truu paarilind?
- Kas hää lind on iga kanaarilind?
- Kas harakas on ikka sulilind?
- Kas tuline olla võib tulilind?
- Kui sinine olla võib sinilind?
- Kas käblik on suur lind või minilind?
- Kas haigur on raba- või luhalind?
- Kas fööniks on tule ja tuha lind?
- Või surma ja uuestisünni lind?
- Kas ööbik on sisask või künnilind?
- On papagoi puuri- või kongilind?
- Kas pigilind päriselt ongi lind?
- Kas kana on metsa- või kodulind?
- Kas tilder on niidu- või lodulind?
- Kas kärbsele tuttav on kärbsenäpp?
- Kas mesilind teab, kes on mesikäpp?

Harald Rajamets

Linnud.
Joonistas Mailis Ostra
Tallinna Magdaleena
lasteaed-alkkoolis õppides.

14. veebruar
on valentinipäev!
Ära siis unusta
oma sõpru õnnitleda!

Sõbrad

Liisal olid isa ja ema, vanaisa ja vana-ema. Tal oli aed, mille õuna- ja ploomi-puud olid sügisel vilju täis, aias oli palju lille- ja aedviljapeenraid. Tal oli isegi oma kiik ja jalgratas. Aga sõpra tal polnud. Koolis ei sõbrustanud Liisaga keegi, sest tema oli ainus, kes elas talus – kõik teised elasid alevis.

Liisal polnud isegi pinginaabrit!

Ühel päeval tuli õpetaja klassi võõra tüdrukuga.

"Lapsed, see on Mari. Ta on meie uus õpilane. Mari, istu siia!" lausus õpetaja ja näitas Liisa kõrvale.

Peale tunde küsis Mari Liisa käest: "Mis su nimi on?"

Liisa ütles oma nime ja imestas, et Mari oli nii sõbralik.

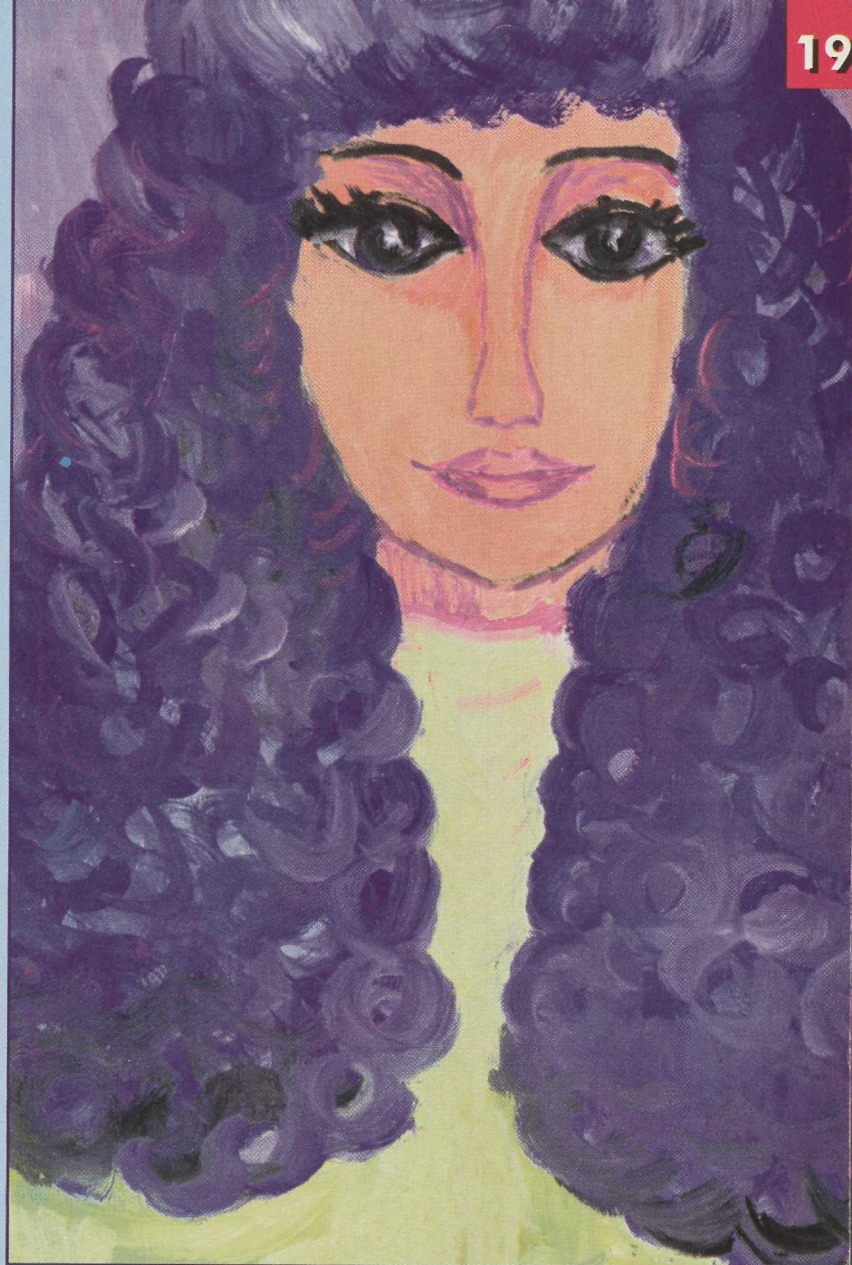
Mari aga päris edasi: "Liisa, aga miks sul enne pinginaabrit ei olnud?"

Liisa vastas: "Nad ei sõbrusta minuga, sest elan talus. Teised elavad alevis."

"Oi, aga mina elan ka talus! Hakkame sõbrustama!" ütles Mari.

"Hakkame!" oli Liisa nõus.

Marist sai Liisale tõeline sõber. Tüdrukud aitasid teineteisel õppida, mängisid ja jaluta-

Pildi joonistas Taja Gareina (11)
 Tallinna 6. Keskkoolist

sid koos ja käisid teineteise pool külas.

Kätte jõudis Liisa sünnipäev.

Peale sugulaste oli Mari ainus külaline – Liisal polnud ju teisi sõpru. Mari tuli suure korviga, mis oli pealt rätikuga kaetud. Tal oli käes ilus lillekimp.

"Palju õnne sünnipäevaks, Liisa!" ütles Mari ning ulatas Liisale lilled, šokolaadi ja korvi.

Korvis oli ... kutsikas! Tõeline elus kutsikas läikiva musta karva ja niiske ninaga.

"Aitäh! Suur aitäh, Mari!" ütles Liisa peaaegu et nuttes rõõmust. Kutsika nimeks sai Pauka.

"Ma olen nii õnnelik, sest nüüd on mul kaks sõpra!" ütles Liisa ja kallistas oma Paukat.

"Auh!" ütles Pauka, sest talle meeldis Liisa.

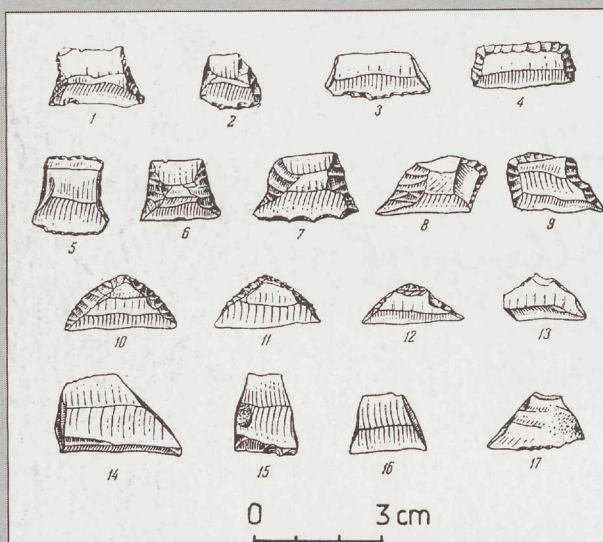
Anna Savkina (11a.) Tallinnast

MIS ON MIKROLIIDID

Sõna "mikroliidid" tuleneb kreekakeelsetest sõnadest "mikro" (väike) ja "lithos" (kivi). Mikroliidid on väikesed kolmnurga-, ristküliku-, trapetsi- või segmendikujulised õhukesed tulekivist esemed.

Mikroliite kasutati nooleotstena ning luust ja puidust esemete (pistodad, ahingud, noad, sirbid t.) servasoontesse kitiitud teradena. Mikroliite kasutati hilises paleoliitikumis, mesoliitikumis ja neoliitikumis, kuni pronks kivist tööriistad välja tõrjus.

Mõnede primitiivsete rahvaste (eskimod, Austraalia aborigeenid) majapidamises olid mikroliidid asendamatud isegi veel käesoleval sajandil.

Joonis 1.

Hilise mesoliitikumi aegsed tulekivist tööriistad.

Leitud Taš-Airist (Edela-Krimm).

1..9 – trapetsid;

10, 11 – kolmnurgad;

12..13 – segmendid;

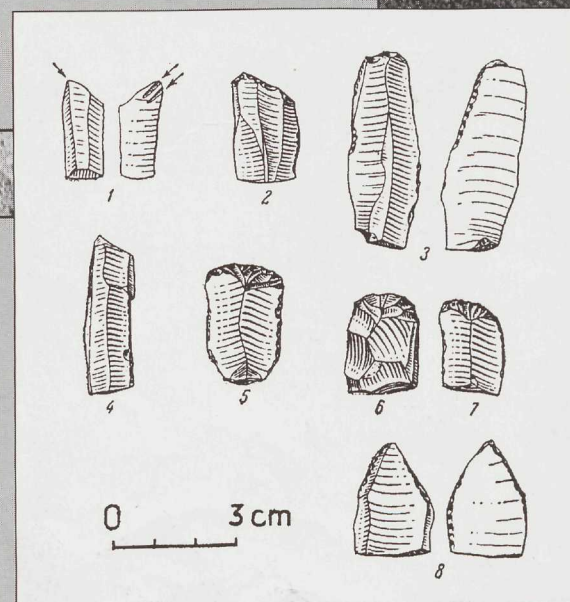
14..17 – trapetsite toorikud (retuštehnikas töötlemata).

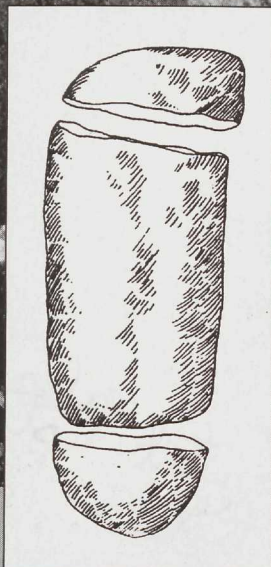
Kuidas mikroliite valmistati?

Kõigepealt tuli leida sobiva suurusega silindrikujuline tule- ehk ränikivi. Selle küljest löödi ära otsad, mille tulemusena tekkisid lamedad lõögipinnad. Selliselt töödeldud kivi nimetati n u k l e u s e k s.

Joonis 2.

Neoliitikumiaegsed ränikivist instrumendid, leitud samuti Taš-Airist 1 – lõikur; 2..4 – noad; 5..7 – kaabitsad; 8 – nooleotsad.

Joonis 3.
Nukleus.

Seejärel hakati nukleuse küljest eraldama laaste ja kilde.

Mikroliitide valmistamise meetodeid oli kaks:

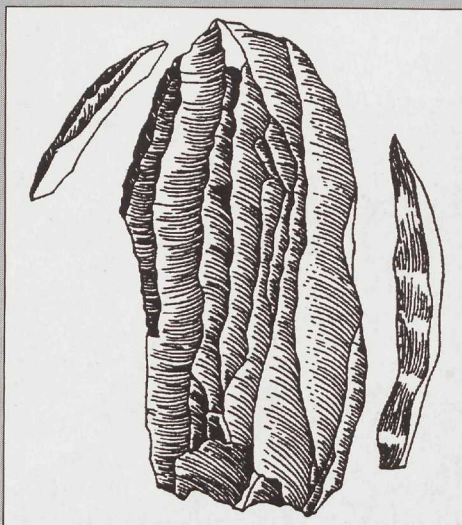
- 1) nukleuse küljest löödi maha laaste ja kilde senikaua, kuni saadi soovitud kujuga tööriist;
- 2) nukleuse küljest ära löödud laastud töödeldi retušštehnikas.

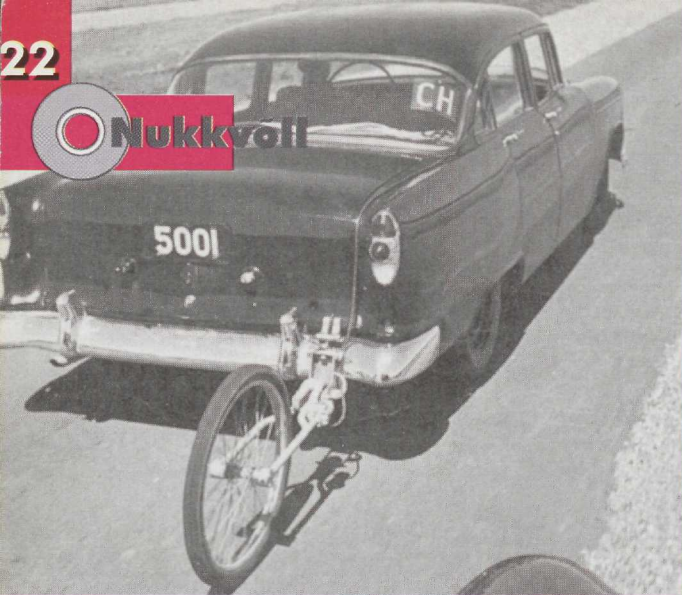
Retušštehnikaks nimetatakse kivist instrumentide töötlust, mis annab neile lõpliku kuju. Oli kaks retušštehnikat viisi – vajutamine ja löömine –, millede käigus eemaldati väikesi kivitükikesi. (Vajutamiseks võis eemaldada näiteks kalasoomuse suurusi tükke.) Paleoliitikumis rakendati retušštehnikat peamiselt esemete servade, mesoliitikumis sageli kogu eseme pinna töötlemiseks.

Andri Ivin

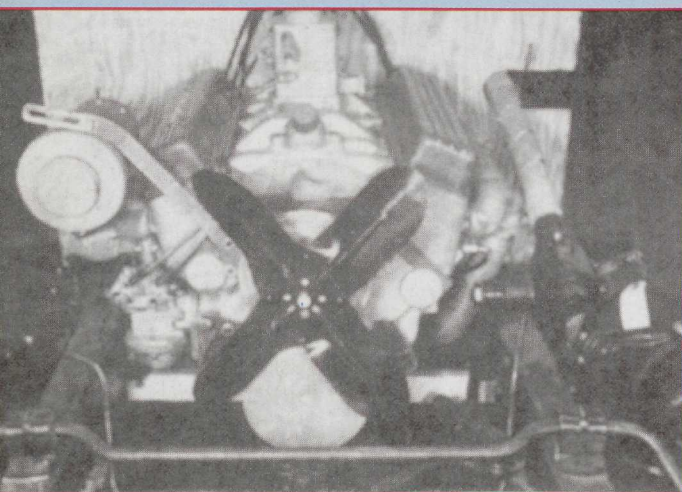
Joonis 4.

Nukleuse löögiline lõhestamine. Nukleus on surutud põlvede vahele. Vasakus käes olev lõhestamiseks kasutatav tööriist on nukleuse löögipinna suhtes kaldu. Paremas käes on haamer.

↑ '55 Chevrolet' prototüüp (siin juba metallist) testisõidul.

↑ Pärismootori tegemisel olid inseneridele abiks puust valmistatud mudelid.

→ '55 Chevrolet' disainistudio pere.

↓ '55 Chevrolet' kere prototüüp (tehtud puust).

→ '55 Chevrolet' peainsener Edward N. Cole.

'55 CHEVROLET

Kuni aastani 1955 polnud Chevrolet' de juures märgata midagi sellist, mille abil oleks saanud rinda pista Fordi ja Pontiaci autodega. Ford ja Pontiac olid nimelt kasutusele võtnud V8 mootorid ning kogu autoturg oli nende käes. Chevrolet' autod aga liikusid ikka vana sirge kuuesilindrilise abil ja tema osatähtsus turul kahanes pidevalt. Vaese vana Chevrolet' mahajäämine konkurentidest oli alanud juba 1947. aastal.

1950. aastal asus Chevrolet' direktor Charles E. Wilson võitlema oma firma masinate mahajäämuse vastu. Wilson palkas tehasesse inseneri nimega Ed Cole.

Cole oli noor meeldiv mees, kes oli enne Chevrolet' tehasesse tulekut loonud Cadillac '49 mootori. Talle tehti nüüd ülesandeks viia Chevrolet' autod niisama heale – või kõrgemalegi – tasemele kui konkurentide masinad.

Nõnda algaski töö Chevrolet '55 loomiseks.

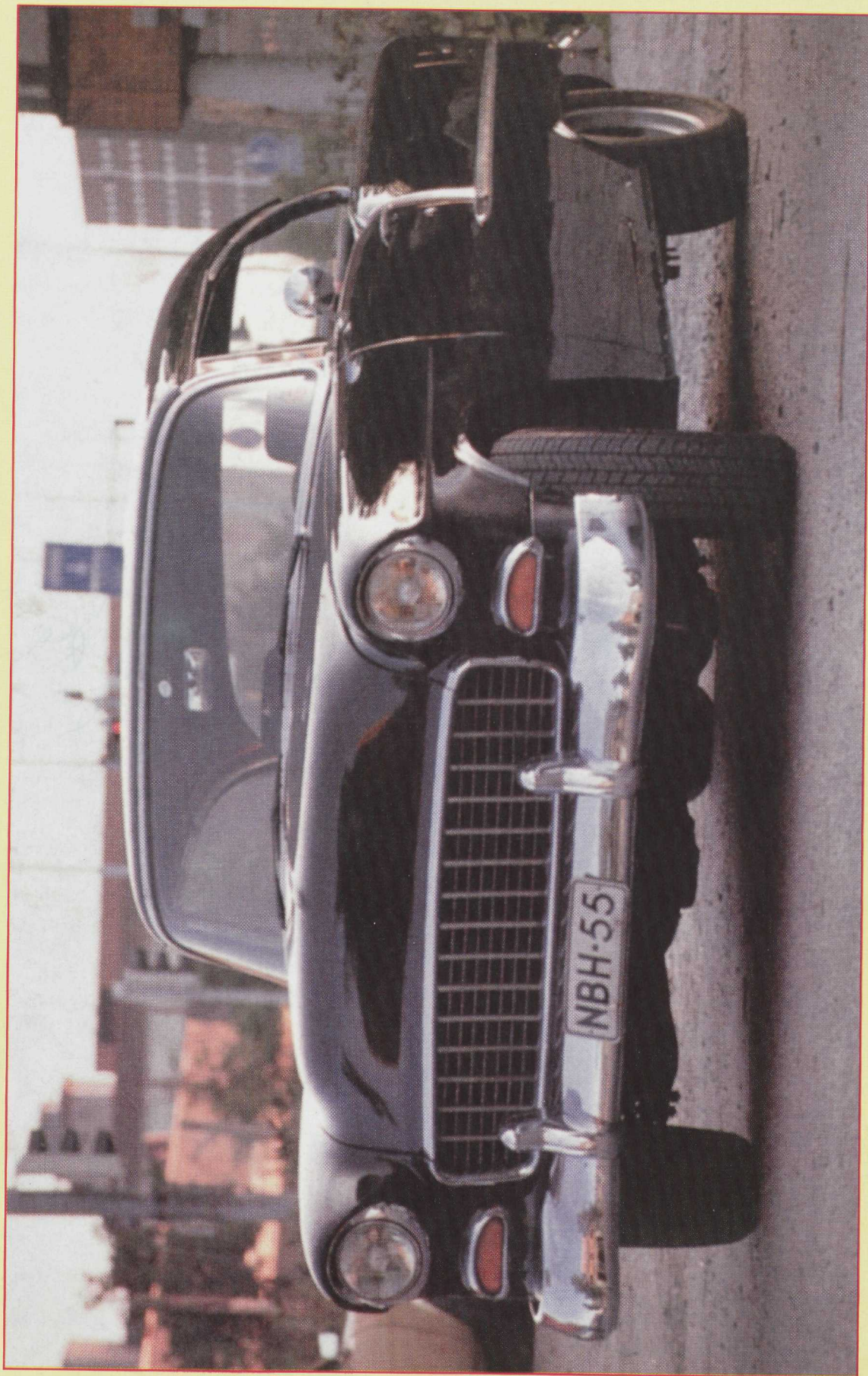
Cole kogus enda ümber rühma noori ja andekaid inseneri, kes muutsid täielikult toleaeegseid arusaamasid autotööstusest ja leiutasid hulganisti uusi ideesid.

Insenerid said auto prototüübi valmis 24 kuuga.

Märt Lauks

'55 CLASSIC CHEVY

Meie lasteklassik ENO RAUD

✿ Lemmikraamat lapsepõlves?

Üks Eno Rauda lemmikraamat oli Selma Lagerlöfi "Nils Holgerssoni imeline teekond läbi Rootsi". Seda raamatut jutustas lapsele järjejutuna üks preili, kes käis Eno Rauda kodus. Jutustamine andis loole palju juurde. Veel meeldisid Maria Konopnicka "Jutupauniku juhtumised" ja "Altmaakese seiklused". Kõigis neis kolmes raamatus on tegelasteks väikesed mehikesed. Nii nagu hiljem "Naksitrallideski".

✿ Lemmiktoit?

Seda peab küll ütleva, et Eno Raud oli äärmiselt maias. Ta armastas kohutavalt igauguseid kooke, küpsiseid, jäätist ja šokolaadi. Liha-toitude juures aga pidid tingimata olema kartulid. Ja suppi ta eriti ei tahtnud.

✿ Lemmikvärv?

Tütar Piret küsis kord lapsena isa lemmikvärvi. Isa vastas, et see on roheline, sest roheline on looduse

värv.

✿ Lemmikangelased?

Lapsepõlve lemmikangelased olid pärit kreeka mütoloogiast. Kõige olulisem oli vist Herakles. Hiljem armastas Eno Raud lugeda lugusid antiikmütoloogiast ja ajalooast. Neid oli tal kogu aeg käepärast. Ta teadis palju lugusid kreeka ja rooma jumalatest ja kangelastest ning talle meeldis neist jutustada oma pojapojale Juhanile. Juhan jälle rääkis vanaisale mootorratturhiirtest.

✿ Parim sõber koolis?

Parim sõber oli pinginaaber Olaf.

Alates 1996. aasta 9. juulist ei ole Eno Rauda enam meie seas. Headest kirjanikest ja headest inimestest üldse jääb aga palju ilusat alles ka pärast nende surma. Kindlasti oled lugenud "Sipsikut" ja "Naksitralle", ning küllap on sul ees veel palju põnevaid lugemiselamusi, kui laenutad raamatukogust Eno Rauda "Roostevaba mõõga" ja selle järje "Sõjakirves on välja kaevatud". Lisaks neile ja veel paljudele jutustustele kirjutas Eno Raud ka palju vaimukaid luuletusi. Meie lehekülgedelt leiad mõned neist, mis ilmusid raamatus "Kilul oli vilu".

15. veebruaril on Eno Rauda 70. sünniaastapäev. Hea Lapse küsimustele vastab tema eest Aino Pervik – Eno Rauda abikaasa – samuti armastatud kirjanik –, kes teda kindlasti kõige paremini tundis.

Sõjakeerises sattus Olaf välismaale. Hiljem nad enam ei ole kohtunud.

✿ Kelleks suurena saada?

Lapsena ja ka veel keskkoolipõlves oppis Eno Raud viulimängu. Kõik arvasid, et temast tuleb viuldaja. Ometi läks teisiti. Temast tuli hoopis kirjanik.

✿ Suurim saavutus?

Kirjaniku puhul peaks küsima vist, mida ta peab oma peateoseks. Eno Raud pidas selleks "Naksitralle".

✿ Ilusaim päev lapsepõlves?

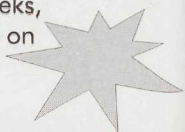
Neist on kirjutatud raamatus "Siniste kaantega klade". Näiteks "Luu-letus kevadest" või "Emaga kivi peal istumas" või "Hõbedane öö".

✿ Kas on lapsi?

Mis on nende nimed?

Lapsed on Rein, Mihkel ja Piret. On ka lapselapsed: Juhan, Laura ja Kaarel Eno. Kuid Kaarel Eno ei ole oma vanaisa mitte kunagi näinud ja vanaisa ei teadnud, et sünnib ka Kaarel Eno. Kaarel Eno ei ole praegu veel aastanegi. Ta sai endale oma mõlema vanaisa nimed.

Toimetaja märkus. Üks meie teleküsitleuse popimatest saatetegijatest oli lugejate meelest Mihkel Raud. Võib-olla on lugejale üllatuseks, et "Seitsme vapra" saatejuht on "Naksitrallide" autori poeg?

Eno Raud

TÕSILUGU

On tõesti täitsa tõsilugu see –
üks väike poiss kord kõndis üle vee,
kuid kala pani talle jala ette
ja poisikene kukkus sumdi vette.

SOOVITUS

Kui ei kõlba kõrvits muuks,
kõlbab vähemasti kuuks.
Poiss, sa ära põlga vaeva,
võta kõrvits, viska taeva.
Päris hea, kui kuid on kaks:
õhtu muutub valgemaks.

ÕPETUS

Kui sa märkad eemal pilveharju,
ära jätta koju vihmavarju –
märjaks saada oleks päris narr ju.
Vihma varju
poe aga vihmavarju varju
varju!

Kirjutas Leena Szilvay

Lumemehe liigpäev*

© Lasten Parhaat Kirjat, Helsinki 1997.
Avaldatud kirjastaja loal.

Kord nelja aasta jooksul, kõige käremana pakase ajal, täpsemalt veebruari lõpus, on ka-lendris üks lisapäev. Aastamööd jääb ajale lihtsalt napiks ja nii ongi appi võetud see liigpäevaks nimetatu. Liigpäev – ja eriti sellele järgnev öö – on üsna eriline. Siis võib juhtuda kummalisi asju. Juba päeval tundub, et aeg kulgeb harilikust kiiremini, üht-teist ununeb, nõud libisevad pestes käest ning kõige argisemad esemed on äkki tinatuhka kadunud.

Ühel sellisel öhtul olid ühe päris tavalise linnamaja lapsed õue suure lumememme meisterdanud. Ninaks oli tal porgand, käes luud, ja kirju sall oli tal kaela ümber. Seal ta nüüd seisib ihuüks pilvise taeva all – kõik hingelised olid juba magama läinud. Äkki katkestas vaikuse tugev kohin. Pilved tardusid, kuuketas ujus lagedale ja taevas süttisid tuhanded kuldsed tähed. Siis juhtuski liigpäeva ime – Lumemees ärkas ellu!

Ta pööras aeglaselt pead ja silmitses maja kustunud aknaid. Ta mõtles väikese jalutuskäigu teha. Jalad olidki kangeks jäänud, hädasti oluks tarvis liikuda. Vaevalt keegi ta äraolekut märkab!

Õieti oli tal juba mõnda aega olnud salasoo. Aeg-ajalt oli kusagilt lähedusest ta kõrvu kostnud kaunis lauluviis. Seda olid kuulnud kõik, sest Lauljatar harjutas seal öökuninganna aariat ooperist “Võlflööd”.

“Lähem ooperisse! otsustas ta. “Teatri poole sammumars! Aga enne tuleb sobivad riided muretseda, muidu ei lasta ju sisse!”

Ta tõmbas salli kaelast ja sidus selle puu külge, jättis luua sinnasamasse ning asuski tee. Bussi ta oma priskuse tõttu poleks mahtunud, seepärast tuli jalgsi minna.

Pisut hingeldades jõudis Lumemees reklaamtuledes säravasse kesklinna. Kaua ei tulnudki otsida. “JALAVARJE KÕIGILE TITAST TAADINI, SAABASTEST SANDAALIDENI!” võis lugeda ühelt vaateaknalt. “Siit saan saapad!” rõõmustas Lumemees. “Paljajalu käies on tallad varsti viledad.” Ta astus kauplusse.

Oli siin alles jalatseid! Veidi ringi vaadanud, kahmas ta riulilt mustad lakknahast saapad. Just need! Saapad sobisid nagu valatud. Aga millega maksta? Raha tal ju polnud. Siin tuli appi liigpäeva ime. Lumemees libistas peost letile suure sädeleva briljandi ja jätkas teekonda.

Lumi krudises uhiuute saabaste alla. Peagi märkasid söesilmad ühel uksele silti “RÕIVAPOOD. VALMISRIIDED HÄRRADELE”. Poes rippusid pikas reas pääsusabadega frakid.

“Kui elegantne!” noogutas Lumemees üht neist selga proovides oma peegelpildile. “Saapad, tõsi küll, fraki juurde ei sobi, aga minu jalakobakatele on võimatu midagi paremat leida.” Ta valis välja ka sobivas toonis särgi ja kikiilpsu. Tasuks jäi seegi kord sätendav võlubriljant.

“Nüüd oleks vaja veel midagi pähe. Üks kena kaabu.”

Mütsipoe vaateaknal olidki toredad peakatted – üks uhkem kui teine. Sametmütsid ja sonid, tillukesed baretid ja laiaäärelised sulgkübarad. Aga ei ühtki Lumemehele meelepärast. “Küllap seest leian sobiva,” arvas Lumemees. Ja leidiski.

Siidist silinder peas, tõttas ta rühikalt edasi. Poeriulile jäi jälle kaunit helkiv briljant.

“Nüüd võin küll ooperisse minna,” mõtles Lumemees ja sammus teatri poole. Teatritesine väljak säras laternatuledes ja tõrvapadadest tõusis lõõmavaid leeke.

Etendus oli juba alanud, kui ta hiirvaikselt oma looži astus. “Võlflööd!” Kui tore! Just seda ooperit soovisingi näha!” Hinge kinni pidades jälgis Lumemees, kuidas prints Tamino uljalt ülekohtu vastu võitles ja printsess Paminat päästa püüdis. Ta naeris nõrkemiseni linnupüüdja Papageno vempude üle, ja öökuninganna hiilgava aaria peale braavosid hüüdes jäi tal hääl kähedaks.

Suures õhinas polnud ta märganudki, kui palav oli teatrisaalis. Kui aga juhtub nii, et lumemees higistama hakkab, on asi üpriski paha. Alumises loožis istuv vana-paar ei saanud aru, mis piisad neile järsku tip-tip kaela hakkasid tilkuma. Lumemees tundis end kahtlaselt pehmeks muutuvat.

“Nüüd on küll hullusti! Tuleb kähku ära minna, muidu sulan sootuks!” Nukral meelel lahkus ta keset etendust. Punasele sametoolile jäi aga suur niiske laik.

Õues valitsev pakane oli Lumemehele väga kontimööda. Ta läks parki ja istus veidikeseks pingile. Peagi tuli talle magus rammestus peale. Haigutas paar korda ja uinuski. “Kuhu see küll on magama jäänud! Säärase

*Soomlaste kalendris nimetatakse liigpäevaks 24. veebruari.

külmaga!" vangutas juhuslik mööduja pead ja ruttas edasi. Lumemees magas magusasti ja nägi unes ilmatu suurt öökuningannat, kes laulis nii valjusti, et paisus veelgi kogukamaks otseku kerkiv saiapäts. Ta oli iga hetk lõhki minemas! Kopsti! – kopsatas silinder pingi kõrvale maha ja Lumemees avas ehmunult silmad.

"Uhh! Mis siis oleks saanud, kui ka pea oleks otsast kukkunud!" öhkas Lumemees ja hõõrus ninaotsa. Miski kõditas sõormeid. Porgandnina haistis midagi väga hõrgutavat. "Kusagil küpsetatakse! Need on küll pagarilõhnad, selles pole kahtlustki."

Ta hakkas lõhnade suunas minema ja märkas äkki, et kõhtki löi nõudlikult pilli. "Päris kindlasti on seal ahjust tulnud kukleid ja kaneelisaiu. Ja ka torti." Ta jõudis akna juurde, millel oli viguritega kiri "PAGARI- JA KONDIITRI-ÄRI PANONIUSÄ". Siit need lõhnad siis tulidki!

Ärisse sisenedes hoovas vastu hubast soojust. Tagaruumis, pagaripoolel, lükkas lühinägelik härra Panonius parajasti suure labidaga leivapätsse ahju. Läbi auruste prillide vaatas ta tulija poole ja sõnas: "Austatud härra, kondiitriäri pole veel avatud!"

"Aga kas me pole mitte tuttavad? Sellest on küll teab kui palju aega möödunud..."

"Ka mulle näib, et oleme kohtunud," möönas Lumemees. "Õieti, härra pagarmeister, tulin ma... meel...ma mõtlen keel kohe kiskus siia, sest need teie kuklid..."

"Palun, palun, olge lahke!" ulatas härra Panonius talle saia-kohvi. "Kinnitage aga keha! Maitske ka kaneelisaiu. Moosipirukad on ülemisel, rukkileivad alumisel riiulil."

Lumemees alustas leivast. Küll see maitses hea! Ahjusoe, kodumaisest rukkist tehtud! Hetke pärast oli pätsist järel vaid raasuke suunurgas. Sama kiiresti sai ta jagu paarist kuklist. Sõi isukalt veel mõned kopsakad võisaiad, peotäie Hanna-tädi küpsiseid ning magustoiduks mitu kohevat vaarikapontšikut. Oleks võinud arvata, et sellise pöörase maiustamise peale meie Lumemehe niigi vägev vats veelgi suuremaks paisus, aga ei!

Kondiitriäri hubases soojustes, saialõhnad nina kõditamas, märkas Lumemees äkki oma suureks ehmatuseks, et oli silmnähtavalt kõhnunud. – "Jälle hakkas sulama! Pean tagasi õue minema!"

"Suur tänu lahke kostitamise eest, härra Panonius!" hõikas ta tagaruumi. "Pole tänu väärt, austatud härra!" kostis pagar. "Aga võiksite paar saiakest kaasagi võtta."

Lumemees pistiski mõned kaneelisaiad frakitaskusse, asetaski riiulile silmipimestava briljandi ning sammus rõõmsa tujuga koduõue poole.

Hommikul oli linnas mitmel pool imestamist ja peamurdmist. Kingakaupmees, valmisriiete äri müüja ja mütsipoe omanik ei osanud arvata, kuidas olid suured veeloigud poepõrandale tekkinud. Kas katus laseb läbi? Tõesti imelugu! Härra mastusel polnud aga piire, kui nad

briljante, neid päris ehtsaid sätendavaid kalliskive käes hoidsid!

Suur oli koristajatädi imestus, kui ta teatriloožist märja samettooli leidis. "Väga veider! Küll on imelik!" oli ta nõutu. Siis märkas ta tooli all veeloigus midagi helklevat. Lumemees oli sinnagi jätnud briljandi tasuks ooperiõhtu eest.

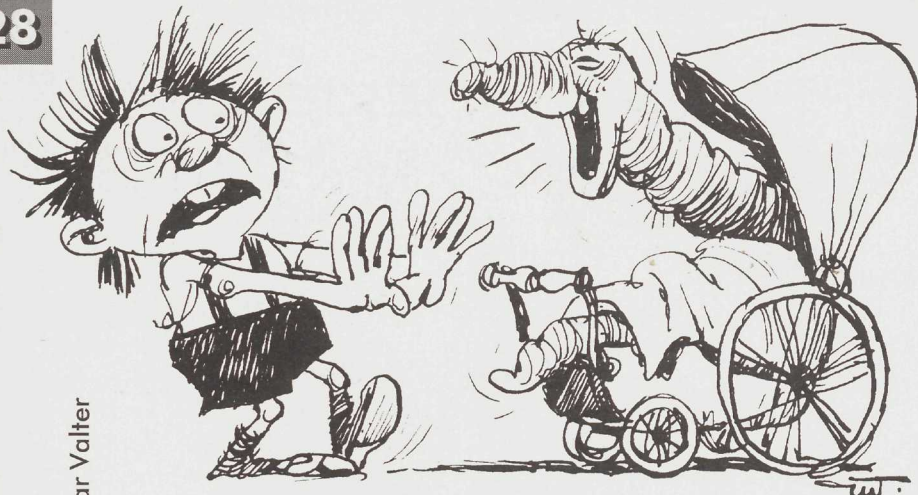
Kui lapsed hommikul õues hirmsat musta lummutist nägid, oleks neil koolimineku peaaegu meelest läinud. Aga see oli ju nende oma lumemees! Kes oli ta säärast riidesse pannud? Frakk seljas ja silinder peas! Suunurkades leivaraasud ja moosiplekid rinnaesisel... "Paistab, et ta on öösel kõvasti pidu pannud," ütles Ville ja kõik naersid.

Kui teised juba kooli poole tõttasid, märkas Ville maas paberitükikest. Ta tõstis selle üles ja luges: "RAHVUS-OOPER. Esimene rōdu, loož 1." Ville vangutas pead ja enne kui teistele järele jooksis, heitis veel pilgu lumemehele. Uskumatu – see pilgutaski talle silma!

Ja ta kuulis selgesti, et lumemees ümises üht lauluviisi – väga, väga tuttavat!

Autorite loal soome keelest tõlkinud Inger Eiber.

Edgar Valter

NAERU-USS

JUKULIKKE MÕISTATUSI

- ☺ **Missugune** nimetatutest on Eesti linn: 1) Pähhide, 2) Pahade, 3) Paide, 4) Heade? (E)
- ☺ **Mis** asub Tartu ja Pärnu keskel, kuid Rakvere alguses? (R)
- ☺ **Milline** toiduaine-kogumeist asub Lõuna-Eestis: 1) Pudruraba, 2) Piimajõgi või 3) Munamägi? (E)
- ☺ **Mis** läheb liikumatuna Tallinnast Haapsalusse? (eetnroom)
- ☺ **Missugune** neist on Eesti suvepealinna nimi: 1) Kuusku, 2) Pärnu, 3) Tamm, 4) Palmu? (S)
- ☺ **Missugune** linn asub saarel, kas 1) Flamingossääre, 2) Kuressaare või 3) Kotkaslaiu? (S)
- ☺ **Missugune** nimetatutest on osa Tallinna vanalinnast, kas 1) Loom-kõht, 2) Roomjalg või 3) Toompea? (E)
- ☺ **Miks** eesti keelt siin kandis emakeeleks nimetatakse? (Kruusa saar harva) (põhjala uus)
- ☺ **Missugune** nimetatutest on koht Eestis, kas 1) Pahadelaste, 2) Tublidenaiste või 3) Häädemeeste? (E)
- ☺ **Mis** on Narva ja Tallinna vahel? (pi)

ELEVANDI-MÕISTATUSI

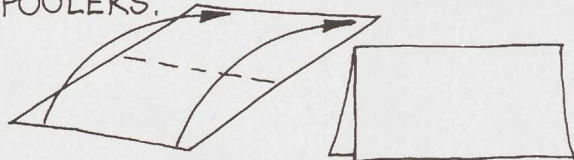
- ☺ **Millest** taipad, et elevant on postkastis? (Postkasti üks ei lähe kinni.)
- ☺ **Millest** taipad, et elevant käis külmkapis? (Voitootis on kahtlasi! äigi.)
- ☺ **Mis** on tnol? (Pahupidi pöördunud lomt.)
- ☺ **Kuidas** saad elevanti külmkappi panna? (Tööd külmkappi ukse lahti, lükka elevanti kappi ja panevad jälle ukse kinni.)
- ☺ **Kuidas** saad jõehobu külmkappi panna? (Tööd külmkappi ukse lahti, võta elevanti välja, asetad jõehobu kappi ja panevad siis ukse kinni.)
- ☺ **Kui** korraldad jõehobu ja elevanti vahel jooksuvõistluse, siis kumb võidab? (Loomulikult elevant – jõehobu on ju külmkapis.)
- ☺ **Mis** see on: esimene teeb kõps, teine teeb kõps, kolmas teeb kõps, neljas teeb lätsti? (Elevant, kes on kogemata ühe botase lombsis märjaks teinud.)
- ☺ **Mitu** leiba mahub elevanti tühja kõhtu? (Üksainuke – kui elevant on selle ära söönud, siis pole ta kõht enam tühi.)

Kaie Kriiska
Tartu Kommertsgümnaasium

MEISTERDAMIST PABERIST EHK KUIDAS TEHA VÄIKE LIND

① YÖTA PABER (KAS ÜHEVÄRVILINE VÕI KIRJU, NAGU MEELDIB), MURRA POOLEKS.

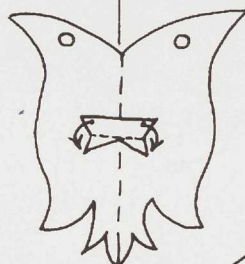
② JOONISTA PABERIPOOLELE LINNUKIJUND (VT. VASAKÜL) JA LÕIKA SEE VÄLJA.

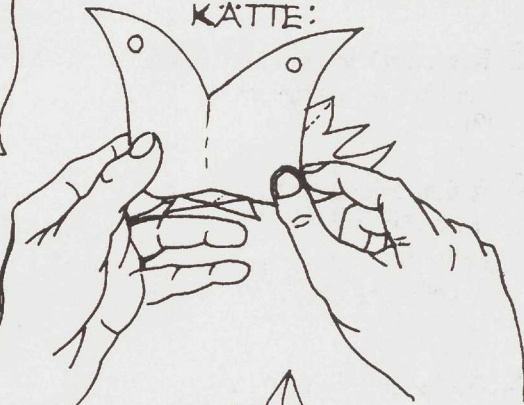
③ TEE SILM. KUI JOONISTAD, TEE SEE MÖLEMALE PABERI VÄLISPOOLELE.

KUI SUL ON AUGURAUD, VÕID SILMA KOHALE ÜMARA AUGU TEHA.

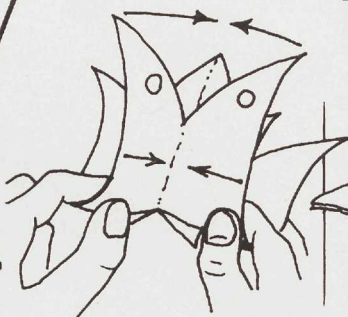
④ YOLDI LINNU JALAD.

⑤ NÜÜD YÖTA PABER NIIMOODI KÄTTE:

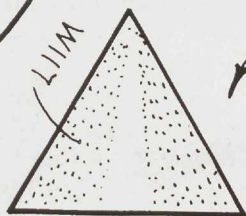

⑥ PAINUTA LINNU PEAOSSAD KOHAKU- TI.

⑦ KLEEBI LINNULE KOLMNURKNE PABERITÜKK TALLA ALLA, NII PÜSIB TA KINDLAMINI PÜSTI.

KUI VAJA, PANE PISUT LIIMI KA NOKA VAHELE JA VALMIS ONGI!

PABERI MURTUD KESKJOOON

LÕIKEJOOON

MARET PÖLDRE '97

MIDA SA SÖÖD, ET NII OSAV OLED?

LEGO

Meie seekordne LEGO-ülesanne on aga mõeldud maiasmokkadele. Pange kirja maiustuste retsept, mis võiks meeldida nii Billundi kui Maarjamaa legomeistritele!

Parimatele auhinnad firmalt P.Jahn & Partners Baltic!

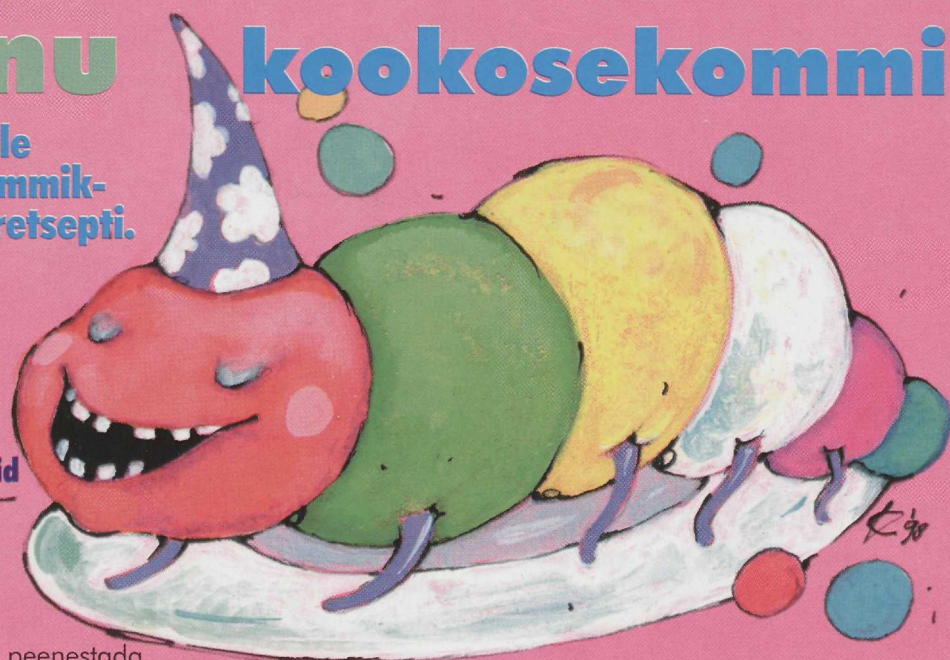
Nii kummaline, kui see ka ei näi – igal ajal tekivad uued moed mitte ainult rõivastuses, mängudes ja autode maailmas, vaid ka ... söögilaul. Kui praeguste isade-emade sünnipäevalaul olid tavaliselt võileivad, kreemitort, kakao ja morss ning peeneks peeti ka viinereid ja kartulisalatit, siis praegu ei toimu vist ühtki lastepidu ilma kartulikrõpsude, hamburgerite, Coca Cola, Fanta ja jäätiseta. Billundi Legolandiski ei saada läbi ilma krõpsude ja jäätiseta, kuid samas pakutakse ka taani rahvusroogi. Paistab küll usumatuna, aga nii maitsvat "tõsist toitu" nagu hautatud searibid annab ilmas otsida!

Legolandi kokad on ilmselt väikesest peast olnud kanged mudelimeistrid – seda kinnitavad näiteks klotsimustrilised vahvlid ja friikartulid, mida küllastajatele pakutakse. Igaks juhuks tasub enne hambaga proovida, ega kartul äkki hamba all karju? Muidugi on legoklotsid valmistatud sellisest plastmassist, mis arstide sõnul seedimiselegi häda ei tee – aga eks ole kadunud detaili tüütu kõhust otsida!

Riinu kookosekommid

Kirjutate ühe oma lemmikmaistuse retsepti.

- 100 g võid
- 100 g küpsiseid
- 100 g rosinaid
- 100 g kiirkaerahelbeid
- 100 g suhkrut
- 2 - 3 spl. kakaod

Või vahustada, küpsised peenestada. Seejärel segage kõik need maitsvad ained ühtlaseks massiks. Sellest massist voolige pallikesed, mida tuleks veeretada kas küpsisepurus

või kookoshelveste sees. Mina panen kookoshelbeid mitmesse kaussi ja tilgutan nendesse toiduvärve. Segan kookoshelbed

toiduvärviga, siis jäävad helvestes veeretatud kummipallid ilusad värvilised.

Head maitsmist!

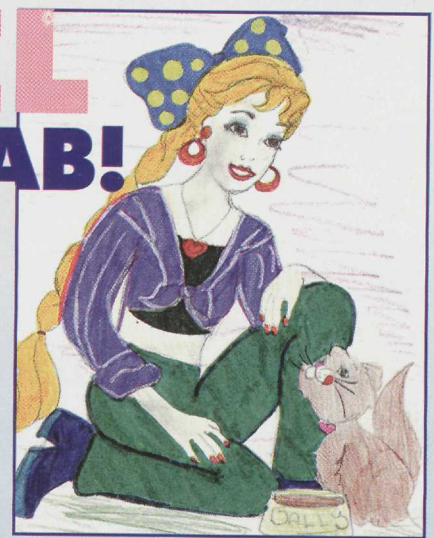
BARBIE

Sirje Sinisoo
pilt "Barbie võttis
varjupaigast
kassi Bally"

INGEL NAERATAB!

Elis Teterini
pilt Kadrinast

Kuidas teha heategusid?

Me võiksime kõik kedagi aidata. Iga väike asi võib kellelegi rõõmu teha. Näiteks võiks naabrimemme poolt läbi astuda ja küsida, ega tal midagi poest vaja ei ole.

Näed ehk tänaval nutvat mudilast ja kingid talle oma koolis lõigatud lumehelbekese – mudilane unustab nutu ja hakkab helbekest imetlema. Võib-olla teeks emale üllatuse ja läheks vabatahtlikult nõusid pesema. Hea on ka see, kui tuled iga päev koolist heade hinnetega – emal-isal kohe üks mure vähem.

Head võib teha ka siis, kui jätad mõne mängu ära või koristad oma toa. Emale meeldiks kindlasti, kui sa oma väikest öde-venda hoiaksid ja temaga mängiksid. Võib veel otsida üles vanaeema ja vanaisa sussid ja prillid, mis neil kogu aeg kipuvad ära kaduma.

Katrin Kaasik Haapsalust

MATTEL

Maarit Kaikkonen
Riisiperest

**Vastuseks meie
jõulunumbri Barbie-
lehekülje küsimusele
tuli väga palju kirju
ja joonistusi.
Näib, et üle kogu
Eestimaa tehti palju
ilusaid tegusid.
Barbiel on teatavasti
sõpru ja tal oleks põnev
teada, missugused
on meie lugejate
parimad sõbrad.
Kirjatükke ja joonistusi
teie sõpradest
ootame 3. märtsini!**

Ütlesin: andesta sõbrale!

Ühel hommikul läksime koos kooli – mina, mu ema õepojad Mikk ja Siim ning meie sõber Tõnu, kes elab naabermajas. Siim hakkas Tõnu kallal norima, et ta tahab meiega koos kooli minna vaid sellepärast, et kardab üksi minna. Tõnu sai vihaseks. Üritasin vahele segada, et neid lepitada, aga see ei õnnestunud. Lõpuks ütlesin: "Isegi siis, kui jõulud ei oleks lähenemas, peaksid kõik katsuma omavahel hästi läbi saada!" Mikk oli minuga nõus, kuid Tõnu ja Siim ei olnud. Tõnu oli Siimu peale nii tige, et läks üksi ees mine-ma. Ütlesin Siimule: "Ära nori sõbra kallal! Võib-olla sa ise kardad üksi kooli minna?" Järgmisel hommikul leppisidki sõbrad ära. Kes teab, kui kauaks rahu valitseb, kuid püüan teha nii, et see kestaks kogu aeg. Selline oligi minu lugu, ma ei tea, kas see oligi heategu. Kindlasti on teised lapsed teinud paremaidki tegusid.

Barbie-inglid ootavad
Maali-Liina Kullat Laevast,
Kalduri lasteperet Jõhvist,
Katrin Kaasikut Haapsalust,
Maarit Kaikkoneni
 Riisiperest ja
Sirje Sinisood
 Rakverest.

Tervitus kõigile uutele ja vanadele sõpradele!

Suur tänu kirjade ning kaartide eest!
 Küll on tore, et tarku lapsi tuleb kogu aeg juurde!
 Kõik, kes lugesid meie jõulunumbrit tähelepanelikult, teadsid
 vastust nii Monopoli – kui LEGO-lehekülje küsimustele.
 Jah, Monopoli-mängu leiutas Charles B. Darrow
 ja indiaanipealiku nimi oli Istuv Sõnn.
 Muidugi ei saanud ta kuulsaks istumisega nagu
 meie liikluslehekülje bussisõitjad...

Lauamängu auhinna saavad
Andres Jakovlev Tallinnast ja
Maret Juht Orissaarest.
 LEGO-preemiad lähevad **Enrico**
Paasile Võrumaalt ja
Laura Ruulile Tallinnast.

Ristsõna lahendajaid oli nagu ikka
 kõige rohkem, loosionn naeratas
Reeli Viikbergile Tallinnast
 ja **Mario Vahterile** Pärnust.

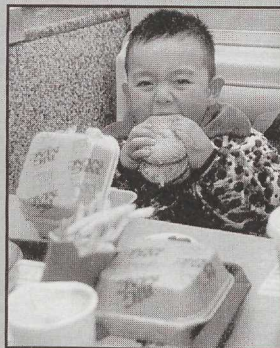
Playmobilile pakuti
 palju andekaid nimesid:
 arendav ehitusmäng, supermäng,
 mini-insener, ehitusmaailm
 ja nii edasi ja nii edasi.
 Auhindadele võivad järele tulla
Elari Haugas Raasikult,
 kes pakkus välja lustilise nime –
 mängulust, ning kaks tartlannat:
Käbi Stolovitš, kelle meelest
 võiks playmobili nimetada
 mudelimänguks, ning
Martiina Viil, kes leiutas hästi
 kõlava nime "elulelu".

PAKS LAPS – ILUS LAPS?

Vanasõna väidab tõesti, et
 paks laps on ilus laps – aga
 küllap ei pidanud vanarah-
 vas silmas mitte koolilapsi,
 vaid imikuid. Priske punapõskne beebi
 annab muidugi kondisele ja kahvatule
 titale silmad ette, kuid pole vist ainsatki
 koolitüdrukut, kes tahaks kaalus juurde
 võtta. Ometi väidavad toitumist uurivad
 teadlased üle kogu maailma, et inim-
 kond – ja lapsed sealhulgas – hakkab
 muudkui aga paksemaks minema.

Teatakse, et näiteks 33% Moskva naistest ja 43% ameerika
 meestest on paksud või ülekaalulised. Paksud on koguni üle
 poolte endise Nõukogude Liidu kõige vaesemate piirkondade
 elanikest, ning isegi hiina lapsed, kes olid siiani tuntud oma
 "linnuluudega" õblukese keha poolest, on hakanud kannatama
 ülekaalulisuse all.

Selgituseks olgu öeldud, et ülekaaluliseks nimetatakse seda,

kelle keha massi indeks on 25 ja 29,9 vahel,
 paksuks aga inimest, kellel see indeks on 30
 ja 40 vahel. Kui keha massi indeks on üle 40,
 on tegemist juba väga paksu kahejalgsuga.
 Kuidas seda indeksit arvutatakse?

Keha massi indeksi (mille kohta rahvusva-
 heliselt kasutatakse lühendit BMI – Body Mass
 Index) saame teada, kui jagame oma keha-
 kaalu (kilodes) pikkuse ruuduga (meetrites).
 Kui näiteks 1,4 m pikkune tüdruk kaalub 90
 kilo, siis teeme sellised tehted.

$$1,4 \times 1,4 = 1,96$$

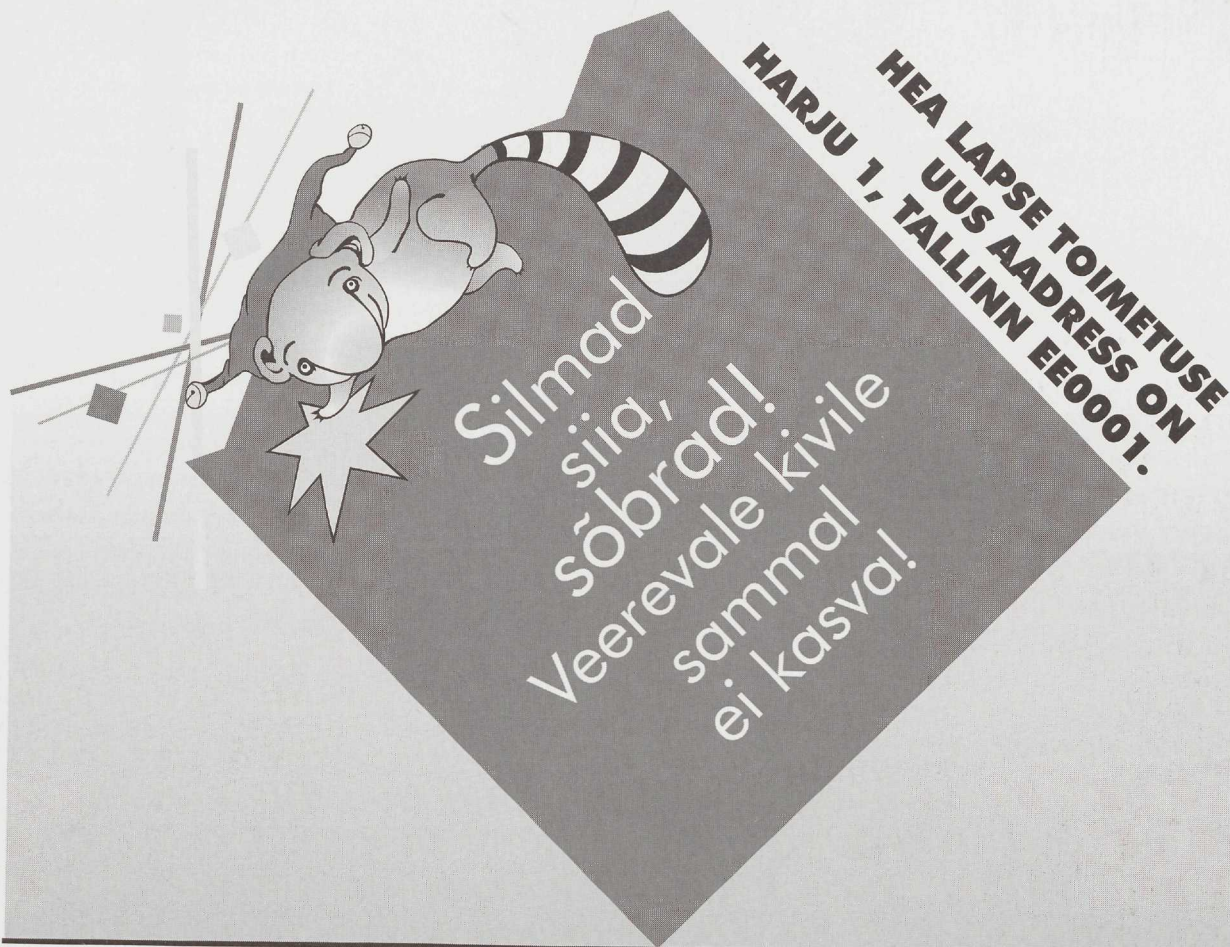
$$90 : 1,96 = (\text{ligikaudu}) 45,9$$

Siin on tegemist küll väga paksu lapsega.

Kui aga niisama pikk laps kaalub 30 kilo, siis
 jagame kolmkümmend 1,96-ga ja saame 10,2 –
 see aga tähistab alakaalulisust, kuna parajast
 näitavaks indeksiks peetakse 20 - 25.

Järgneb

TRIBU-LIINE SOOVITAB: Tellida on soodsam!

Kui sulle meeldib meie ajakiri ja sa soovid selle leida kord kuus oma postkastist, siis ütle oma vanematele, et palju soodsam on ajakiri tellida kui osta.

Lisaks sellele osaled tellijate vahelises loosimises, auhindadeks igatsugu vahvat kraami.

Veebruaris on tellimishind **veel** 11 krooni kuus.

Kui su vanemad on tellimisega päri, siis toimi nii:

1. Tee allolevale kupongile ristikesed nende kuude kohta, millal sa ajakirja koju soovid
2. Korruta ristikeste arv 11-ga, nii saad teada summa
3. Palu see summa maksta vanematel HEA LAPSE arveldusarvele nr. 1120212230, Hoiupank, kood: 650. Maksekorraldusele märkida nimi, aadress ja tellimisperiood
4. Saada täidetud tellimiskupong ajakirja toimetusse uuel aadressil: Harju 1, Tallinn EE001, HEA LAPS

SOOVIN TELLIDA AJAKIRJA HEA LAPSE järgmisteks kuudeks (märgi ristidega)

AASTA	MÄRTS	APRILL	MAI	JUUNI	JUULI	AUGUST	SEPTEMBER	OKTOOBER	NOVEMBER	DETSEMBER
1998										

NIMI _____

TELEFON _____

ADDRESS _____

EE _____

SUMMA _____ krooni maksin HEA LAPSE arvele " " _____ 1998

Tellimus jõustub peale raha laekumist HEA LAPSE arvele
Allkiri:

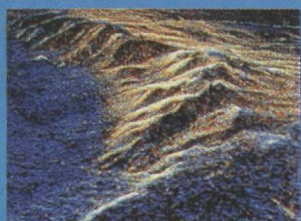
MAA kauged koduabilised

Kui vaatad öist tähistaevast, siis pole kusagil kaugel-kaugel kindlalt edasi rühkiv kollane täpp mingi ime – satelliit on kosmosesse lastud enam kui 4000! Aga 1957. aasta 4. ja 5. oktoobri vahelisel ööl vahtisid miljonid inimesed üle kogu maakera pingsalt tähistaevasse, lootes vilksamisigi näha ilmaimet: esimest satelliiti, mille lasksid üles Nõukogude Liidu teadlased ja mis kandis nime Sputnik 1. Eesti keeles tähendab "sputnik" teekaaslast, kuid esimese satelliidi nime ei tõlgitud kusagil, Sputnikuks jäi ta nii ameeriklastele kui hiinlastele. Maa esimene kunstlik kaaslane oli 83 kilo kaaluv metallkera.

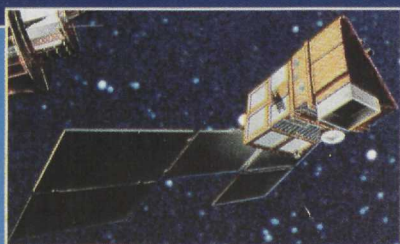
Peatselt lasksid ameeriklased kosmosesse oma esimese satelliidi, mis kandis nime Explorer 1 ja mille eesmärk oli sama, mis Sputnikulgi: kosmose teaduslik uurimine. Kuid kolme aasta möödudes leiti satelliitidele teisi ülesandeid: kosmosesse lähetati esime-

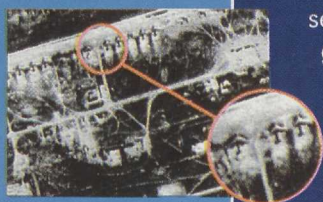
ERS-1
2400 kg

sed side-, meteoroloogia- ja (äärmiselt salastatud) luuresatelliidid. Oli nimelt aeg, mida nimetati "külma sõja ajastuks" – Nõukogude Liit ja USA kahtlustasid teineteist uue maailmasõja ettevalmistamises ja seepärast tundsid need suurriigid pidevat huvi teineteise sõjatehnika ja -teaduse vastu. Alles nüüd, peaaegu nelikümmend aastat hiljem, on arhiividest välja toodud luuresatelliitide tollased mustvalged fotod. Tänu neile piltidele muutusidki kahe suurriigi vahelised suhted paremaks: nimelt taipasid ameeriklased, et venelased polnud sugugi valmis rünnakuks, mida nad olid peljanud

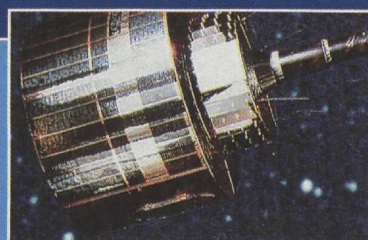
Helios
2737 kg

Luuresatelliit on nüüdseks üles lastud 1000 ringis, neist tegutseb veel 20. Enamjagu neist tiirleb ümber Maa 300 - 500 km kõrgusel trajektoorigil. Moodsad elektronkaamerad annavad täpseid pilte sõjavägede tugikohtadest ning liikumisest. Tänu luuresatelliitidele sai USA väejuhatust teada, et Nõukogude Liit pole valmis tuumarünnakuks, mistõttu ei kujunenud Kuuba kriisist sõda. Ka Pärsia lahe sõda jäi lühikeseks tänu luuresatelliitide kaudu saadud informatsioonile. Arvatakse, et tulevikus astuvad luuresatelliitide asemele "rahusatelliidid", mille abil saab silmas pida võimalikke kriisikoldeid üle Maa.

Meteoroloogilisi satelliite on üles lastud 200, neist tegutseb 10. Elektronkaamerad jälgivad pilvede liikumist, infra-puna-andurid mõõdavad mere- ja maapinna temperatuuri ja peavad silmas merehoovusi. Enamjagu ilmaennustussatelliitidest tiirleb ümber Maa 36 000 km kõrgusel, kuid mõned neist liiguvad vaid 1000 km kaugusel, muutes iga tiiruga veidike oma asendit. Tänu meteoroloogiasatelliitidele on ilmateated muutunud hulga täpsemaks, samuti on võimalik hoiatada ette inimesi nendes paikkondades, kus on oodata tormi või üleujutust.

Praegu tiirleb meie planeedi kohal ka 10 vaatlussatelliiti. Kokku on neid siiani üles lastud 100. Vaatlussatelliidid jälgivad Maad umbes 800 km kõrguselt. Nemad lendavad üle vaadeldavate paikade iga päev täpselt samal ajal. Kosmoses on võimalik vaadelda ka Maa saastumist ja taimestiku muutumist. Ka nafta ja mineraalide leiukohtade

Meteosat 1
700 kg

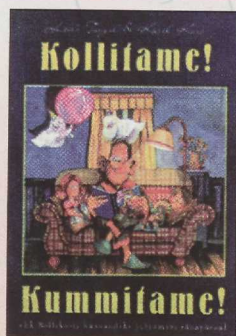
kindlakstegemine kuulub vaatlussatelliitide töövaldkonda. Neid tublisid kosmoserändureid võime tänada ka maakera täpse kaardistamise eest.

Kui kosmoseajastu alguses oli satelliitide kosmosesse lennutamine jõukohane ainult kahele suurriigile – USAle ja Nõukogude Liidule, siis nüüd on omagi satelliidid juba ka Indial, Hiinal ja Jaapanil. Isegi Israel, mis on ju üsna väike riik, on kosmosesse lähetanud oma satelliiti! Eks näis, millal Eesti satelliit lendu lastakse!

Jüri Trouberg

Ahjualusest arvutikollini

Raamatu "Kollitame! Kummitame!" autorid on Hea Lapse head sõbrad, seepärast ära imesta, kui leiad raamatu lõpust teate, mis kutsub kõiki lapsi üles OMA kollijutte meie ajakirja toimetusele saatma. Meie hirmujutulehekülg ootab endiselt kaastöid! "Kollitame! Kummitame!" ei ole mõeldud hirmu peale ajamiseks, vaid vastupidi – enamjagu selle raamatu tegelastest osutub natuke naljakateks tüüpideks, kellele meeldib ülbeid ja rumalaid kahejalgseid lolitada. Pühajärves elutsev näkk karistab näiteks ropendavaid kalamehi, trükikurat tembutab ennasttäis trükkaliga, ahjualune aga otsib Tallinnas kohta, kus saaks midagi eestimaist hamba alla... Kolliraamatus on juttu ka härjapõlvlastest – meie kodumaistest mehikestest, kes on palju kõredamad kutid kui sussidesse maiustusi tassivad päkapikud. Kui oled raamatu läbi lugenud ja ka ise mõne loo kirjutanud, siis saada see aga meile! Kui postikratt vahele ei tule, siis saame ehk peagi Sinu ja trükikrati abiga teha veel ühe kolliraamatu!

"Kollitame! Kummitame!" ilmus Hotgeri kirjastuse kaudu.

Astrid Lindgren oskab ka tõsine olla

Tegelikult pole Lindgreni oskus tõsine olla uudiseks neile, kes kõiki ta seni eesti keeles ilmunud raamatuid on pihku võtnud: ka "Röövlitütar Ronjat" ja "Vendi Lövisüdameid" lugedes tuli vahel nukker tunne. Sellegi poolest paeluvad ka armastatud lastekirjaniku tõsised raamatud oma põneva tegevustiku ja toredate tegelastega nii väikesi kui suuri lugejaid.

Ka Eesti Raamatu ilmutatud "Päevanurme" kuulub kuulsalt rootslanna loomingutõsisemasse poolde. Lindgren teab, et lapsed ei vaja mingit nunnutamist, vaid nendega võib kõnelda peaaegu igal teemal – ka haigustest, surmast ja teispoelse maailma võimalikkusest.

Raamat koosneb neljast lühemast jutust ning on mõeldud just meie ajakirja lugeja eas olevatele lastele – mudilastele jääb ta ehk veel liiga keeruliseks.

"Päevanurmet" on hea ja mõnus lugeda, ning kindlasti on teose ladususes tähtis osa sellel, et raamatu on eesti keelde tõlkinud Vladimir Beekman, kes on Lindgreni jutustusi eestindanud juba mitu aastakümnet.

ALIAS ON MÕNUS KEELEMÄNG!

REKATO mänguasjatundja Urmas Sirel küsib lugejalt: "Kas ka Sina oled välja mõelnud ja paberile pannud mõne kena lauamängu?"
Kui jah, siis saada see aga toimetusse!
Parimad saavad auhinnad, parimatest parim mäng aga võib isegi trükki minna – **Soomemaal**, seal, kust "Aliasedki" pärit!

Kui enamjagu mängudest, millest oleme oma ajakirjas rääkinud, viivad meid muude maade laste maailma, siis teeb ALIAS vastupidi: astub Eestimaale eestikeelse tervitusega. Tegemist on karbiga, mis sisaldab lauamängu, sõnakaarte, mängunuppe ja liivakella. Sõna "alias" tähendab ladina keeles "ehk" – ning mängijad peavad oskama ära seletada igasuguseid sõnu täpselt ja nobedasti – seni, kuni kellaliiv on alla pudenenud. Ega see olegi nii lihtne, kui pealtnäha paistab: katsu sa paari minutiga teistele ümbernurga selgeks teha, mis on McDonalds, sinivaal ja Must meri! See on seltskondlik mäng, kus ei võida need, kel võimsad musklid, vaid nupukamad ja sõnaosavamad. Kui oled paar korda "Alias" mänginud, siis oled kindlasti juba tublisti leidlikumaks muutunud – ehk nagu ütles üks noor mängija: "Vaatomata sellele, et "Alias" on kasulik, on ta ka põnev, mida enamjagu kasulikest asjadest ei ole!"

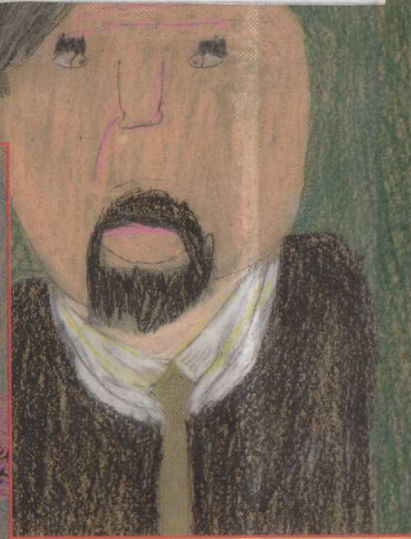
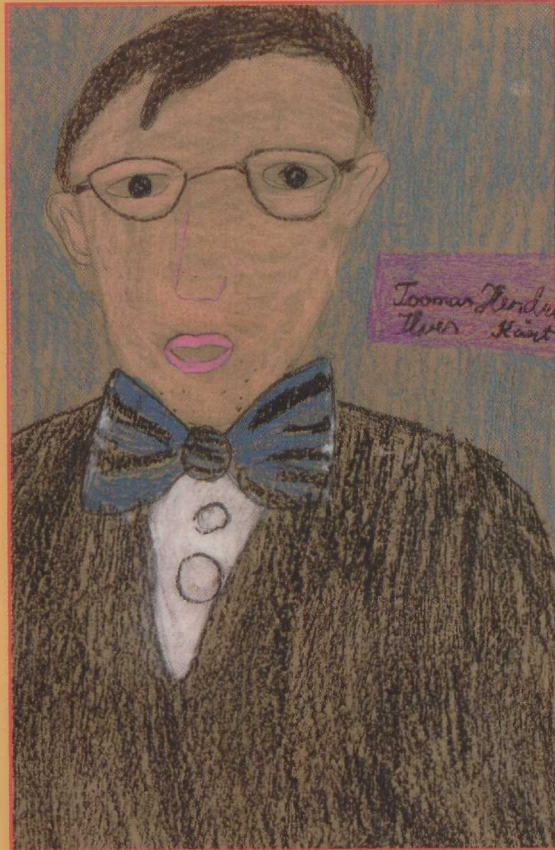
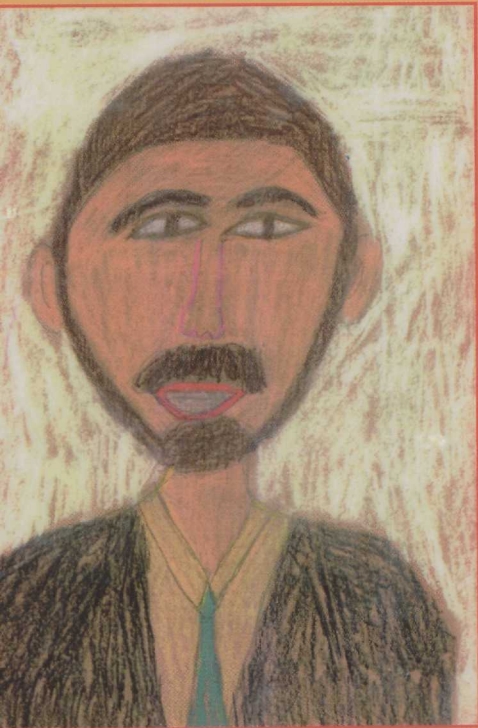

Est 8 (2)

Meie ministrite portreesid maalisid
Roosna-Alliku Põhikooli õpilased
õp. Hedi Jürgeni eestvõtmisel

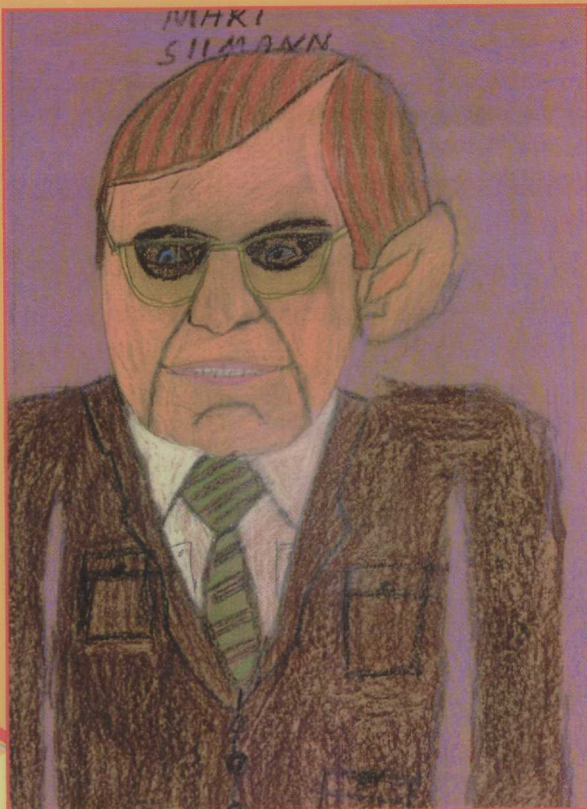
PE B 98,2
12E 1378

Andrus Öövel
Airi Münt III klass

Jaak Allik
Heigo Uusen IV klass

Toomas Hendrik Ilves
Kärt Sissas III klass

Mart Siimann
Janar Kalvik IV klass

President Lennart Meri
Rasmus Kilk I klass